

Istražujmo Evropu!

Evropska unija

Ovu publikaciju kao i prateći priručnik za nastavnike, možete pronaći na:
europa.eu/teachers-corner/index_en.htm
bookshop.europa.eu

Evropska komisija
Generalni direktorat za komunikacije
Informacije za fizička lica
1049 Brisel
BELGIJA

Rukopis ažuriran juna 2016. godine
Ilustracije: Birt Kordes i Ronald Keler

Luksemburg:
Kancelarija za publikacije Evropske unije, 2016.

ISBN 978-92-9238-478-4, doi: 10.2871/46042

44 str. (21 x 29,7 cm) + knjiga na izvlačenje [10,5 x 14,8 cm]
© Evropska unija 2016.

Reprodukacija je dozvoljena pod uslovom da se navede izvor.
Reprodukacija dokumenata Evropske komisije uređena je Rešenjem
2011/833/EU (OJ L 330, 14.12.2011, str. 39). Prilikom upotrebe ili
reprodukције fotografija i drugih materijala čiji nosilac autorskih prava
nije EU, dozvola se mora tražiti direktno od nosilaca autorskih prava.

Štampana Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, 2017. godine

Istražujmo Evropu!

Zdravo! Dobro došli u Evropu!

Svi mi potičemo iz različitih zemalja i govorimo različite jezike, ali, uprkos tome, Evropa je dom svih nas.

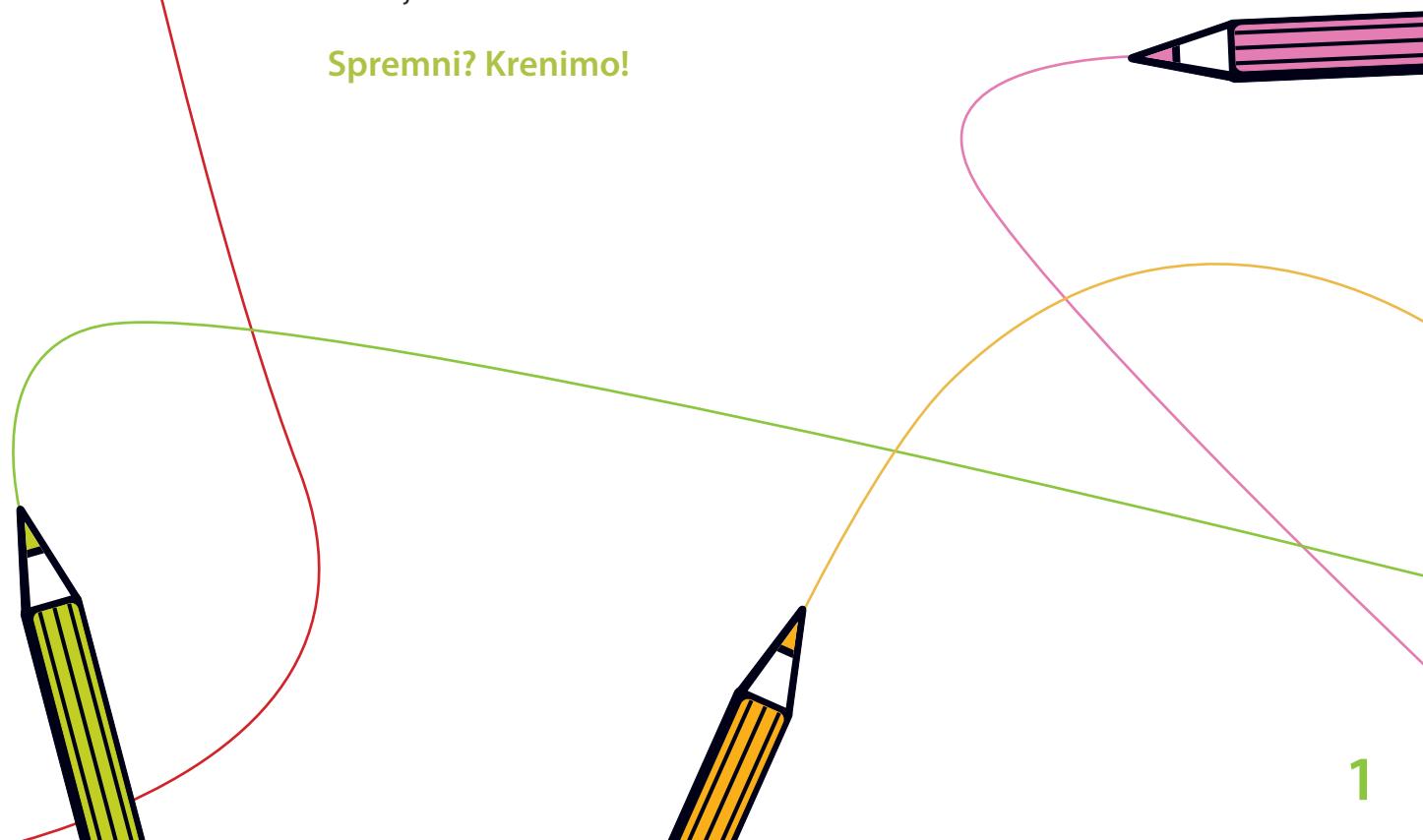
Pođite sa nama da zajedno istražimo Evropu! Biće to uzbudljivo putovanje kroz vreme i prostor na kojem ćete saznati mnoštvo zanimljivosti.

Usput testirajte sebe da biste proverili koliko ste naučili. Posetite našu internet stranicu europa.eu/kids-corner na kojoj ćete naći igru „Let's explore Europe!“ („Istražimo Evropu!“), kao i mnoge druge kvizove i igre u kojima se uči o Evropi.

U školi nastavite da istražujete! Pitajte svog nastavnika da vam kaže nešto više o svakoj od tema iz ove brošure. I u školskoj biblioteci ili na internetu proširujte svoja saznanja o Evropi.

Možete čak i da napišete sopstvenu brošuru o onome što ste čitajući otkrili.

Spremni? Krenimo!

Šta se nalazi u ovoj knjizi?

	strana
Istražimo kontinent	3
Putovanje po Evropi	6
Jezici u Evropi	8
Klima i priroda	10
Poljoprivreda	13
More	15
Putovanje kroz vreme	19
Četrdeset slavnih ličnosti — knjiga na izvlačenje	
Priča o Evropskoj uniji (EU)	30
Šta radi EU	34
EU i njeni susedi — mapa	37
Zemlje Evropske unije	38
Kviz „Istražimo Evropu!“	39
Kako EU donosi odluke	40
Sutrašnjica... i dalje u budućnost	42
Korisni linkovi za vas i vašeg nastavnika	44

Istražimo kontinent

© Michael/Pixello

Elbrus, najviša planina u Evropi

© Pixelio

Ženevsko jezero na Alpima

Jezero Sajma u Finskoj

Evropa je jedan od sedam kontinenata. Ostali kontinenti su Afrika, Severna i Južna Amerika, Antarktik, Azija i Australija sa Okeanijom.

Evropa se proteže od Arktika na severu do Sredozemnog mora na jugu i od Atlantskog okeana na zapadu do planine Ural (u Rusiji) na istoku. U njoj ima mnogo reka, jezera i planinskih venaca, a imena većih i važnijih reka, jezera i planina naći ćete na mapi na 4. strani ove knjige.

Najviša planina u Evropi je Elbrus na Kavkazu, na granici Rusije i Gruzije. Njen najviši vrh se nalazi na 5.642 m nadmorske visine.

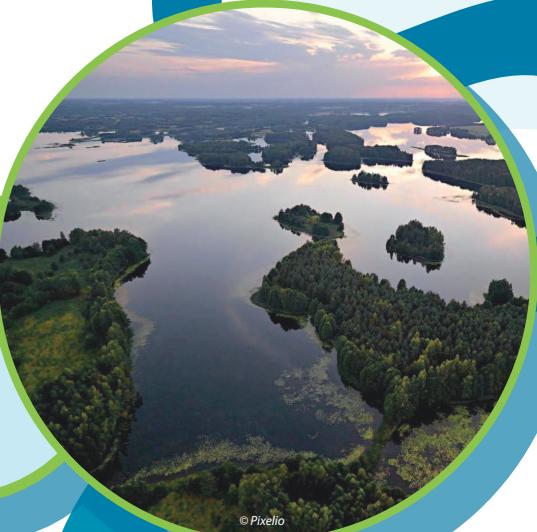
Najviša planina u zapadnoj Evropi je Mon Blan na Alpima, na granici Francuske i Italije. Njen najviši vrh se nalazi na nadmorskoj visini većoj od 4.800 m.

Na Alpima se nalazi i Ženevsko jezero — najveće slatkovodno jezero u zapadnoj Evropi. Ono je smešteno između Francuske i Švajcarske, ima dubinu do 310 m i sadrži oko 89 biliona litara vode.

Najveće jezero u centralnoj Evropi je Balaton u Mađarskoj. Dugačko je 77 km, a njegova površina iznosi oko 600 kvadratnih kilometara (km^2). U severnoj Evropi ima i većih jezera među kojima su Sajma u Finskoj (1.147 km^2) i Vener u Švedskoj (preko 5.500 km^2). Najveće jezero u celoj Evropi je jezero Ladoga. Nalazi se u severozapadnoj Rusiji i po veličini je 14. jezero na svetu. Njegova površina iznosi više od 17.700 km^2 .

Evropski kontinent

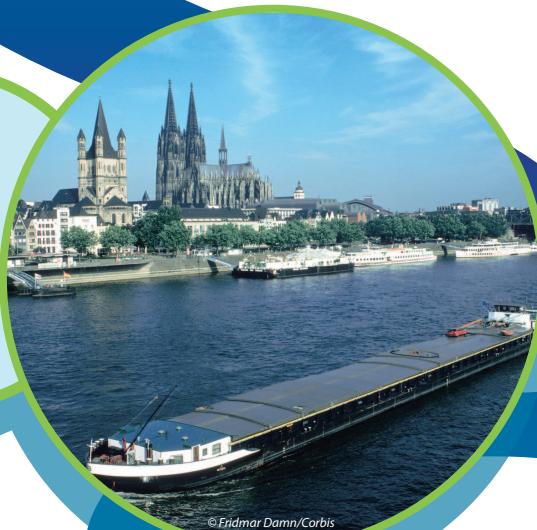

Delta
Dunava,
Rumunija

Dolina Loare
je poznata
po prelepim
dvorcima.

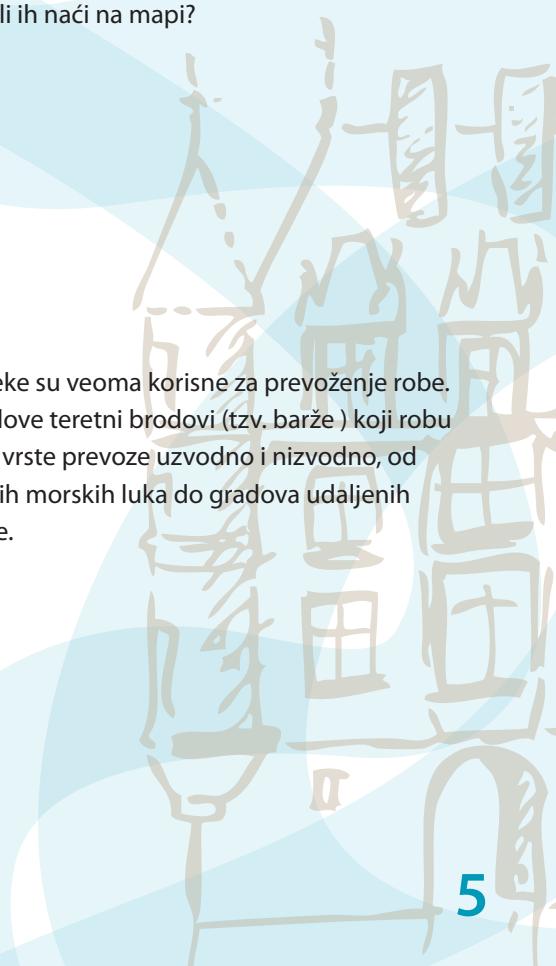

Teretna barža
plovi uzvodno
Rajnom.

Jedna od najdužih evropskih reka je Dunav. Izvire na planini Švarcvald u Nemačkoj i teče na istok kroz Austriju, Slovačku, Mađarsku, Hrvatsku, Srbiju, Bugarsku, Moldaviju i Ukrajinu do Rumunije, gde obrazuje deltu na obali Crnog mora. Duga je blizu 2.850 km.

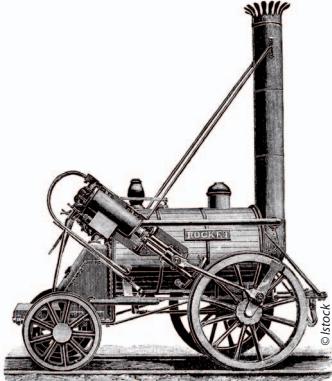
U ostale velike reke spadaju Rajna (oko 1.320 km), Laba (Elba) (oko 1.170 km), kao i Loara i Visla (obe duže od 1.000 km).

Možete li ih naći na mapi?

Velike reke su veoma korisne za prevoženje robe. Njima plove teretni brodovi (tzv. barže) koji robu različite vrste prevoze uzvodno i nizvodno, od evropskih morskih luka do gradova udaljenih od obale.

Putovanje po Evropi

Stivensonova „Raketa“

Da li ste znali da je železnica stvorena u Evropi? U Engleskoj 1825. godine Džordž Stivenson je uveo prvi putnički voz. Njegova poznata lokomotiva zvala se „Raketa“ i dostizala je brzinu veću od 40 kilometara na sat (km/h), što je bilo zaista brzo za to vreme.

Današnji evropski električni brzi vozovi dosta se razlikuju od onih prvih na parni pogon. Za razliku od parnih, električni vozovi veoma su udobni i kreću se specijalno izgrađenim prugama brzinama i do 330 km/h. Stalno se grade nove pruge kako bi ljudi što brže putovali između velikih evropskih gradova.

Putevi i železničke pruge ponekad moraju da prođu kroz planinske vence, preko širokih reka ili čak preko mora. Zbog toga su inženjeri izgradili veoma dugačke mostove i tunele. Najduži dramski tunel u Evropi je Lerdal u Norveškoj, koji se nalazi između Bergena i Osla. Dugačak je preko 24 km i pušten je u saobraćaj 2000. godine.

Najduži železnički tunel u Evropi je tunel Gotard u Švajcarskoj. Drugi tunel po dužini je tunel ispod Lamanša. Njime ispod mora saobraćaju brzi vozovi Eurostar na relaciji Kale u Francuskoj – Foukston u Engleskoj, a dugačak je preko 50 km. Neki vozovi su samo za putnike, dok drugi prevoze ljudе u automobilima i kamionima.

Foukston

Kale

Vozovi Eurostar na stanici Sv. Pankras (London)

© Colin Garratt/Corbis

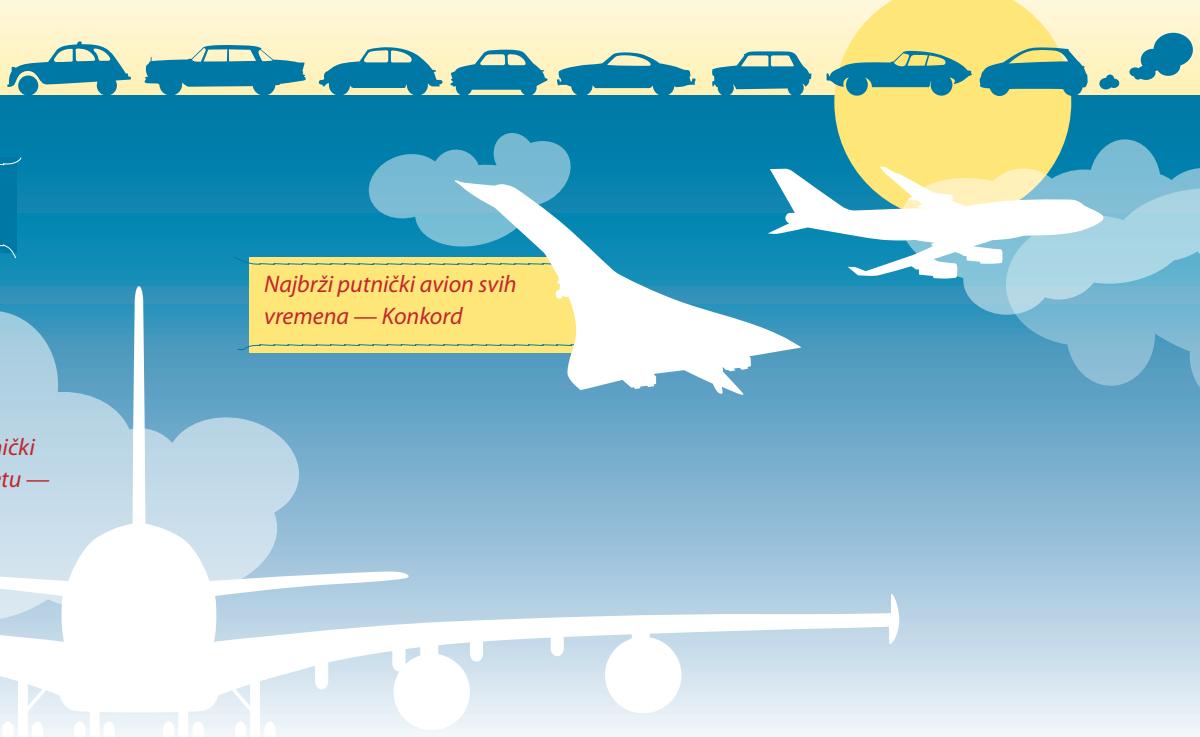

Najviši most na svetu, vijadukt Mijo (343 metra), nalazi se u Francuskoj. Pušten je u saobraćaj 2004. godine.

Dva najduža mosta u Evropi su drumske i železničke most Oresund (dužine 16 km) između Danske i Švedske i drumske most Vasko da Gama (dužine preko 17 km) preko reke Težo u Portugaliji. Most Vasko da Gama dobio je ime po čuvenom istraživaču o kojem ćete više saznati u poglavlju „Putovanje kroz vreme“.

Najviši most na svetu —
vijadukt Mijo u Francuskoj

Ljudi putuju po Evropi i avionima zato što je vazdušni saobraćaj veoma brz. Neki od najboljih aviona na svetu proizvode se u Evropi, na primer Erbas. Razne evropske zemlje izrađuju različite delove za Erbas avione, a zatim ih tim inženjera sklapa u celinu.

Najbrži putnički avion svih vremena je Konkord. Konstruisao ga je tim francuskih i britanskih inženjera. Konkord je mogao da leti brzinom od 2.160 km/h, dvostruko brže od zvuka, i mogao je da pređe Atlantik za manje od tri sata! (Većini aviona za to je potrebno oko osam sati). Konkord je poslednji put uzleteo 2003. godine.

Brže od bilo kog aviona su svemirske raketne. Jedna od njih je Arijana, raka nastala zajedničkim radom više evropskih zemalja. Ljudi ne putuju raketom Arijana; njome se lansiraju sateliti koji se koriste za televizijske mreže i mreže mobilne telefonije, za naučna istraživanja itd. Danas se većina satelita u svetu lansira uz pomoć ovih evropskih raket.

Uspeh Konkorda, Erbasa i Arijane pokazuje šta se sve može postići kada evropske zemlje rade udruženo.

Jezici u Evropi

Narodi Evrope govore različitim jezicima. Većina tih evropskih jezika pripada jednoj od tri velike grupe jezika koje se nazivaju još i „jezičke porodice“. To su: slovenska, germanska i romanska.

Jezici u jednoj jezičkoj porodici slični su jedni drugima jer imaju isto poreklo razvivši se iz jednog jezika. Na primer, romanski jezici su se razvili iz latinskog jezika – jezika kojim su govorili stari Rimljani.

Evo kako se kaže „Dobro jutro“ ili „Zdravo“ na nekim od evropskih jezika.

Germanski

danski	<i>God morgen</i>
holandski	<i>Goedemorgen</i>
engleski	<i>Good morning</i>
nemački	<i>Guten Morgen</i>
švedski	<i>God morgon</i>

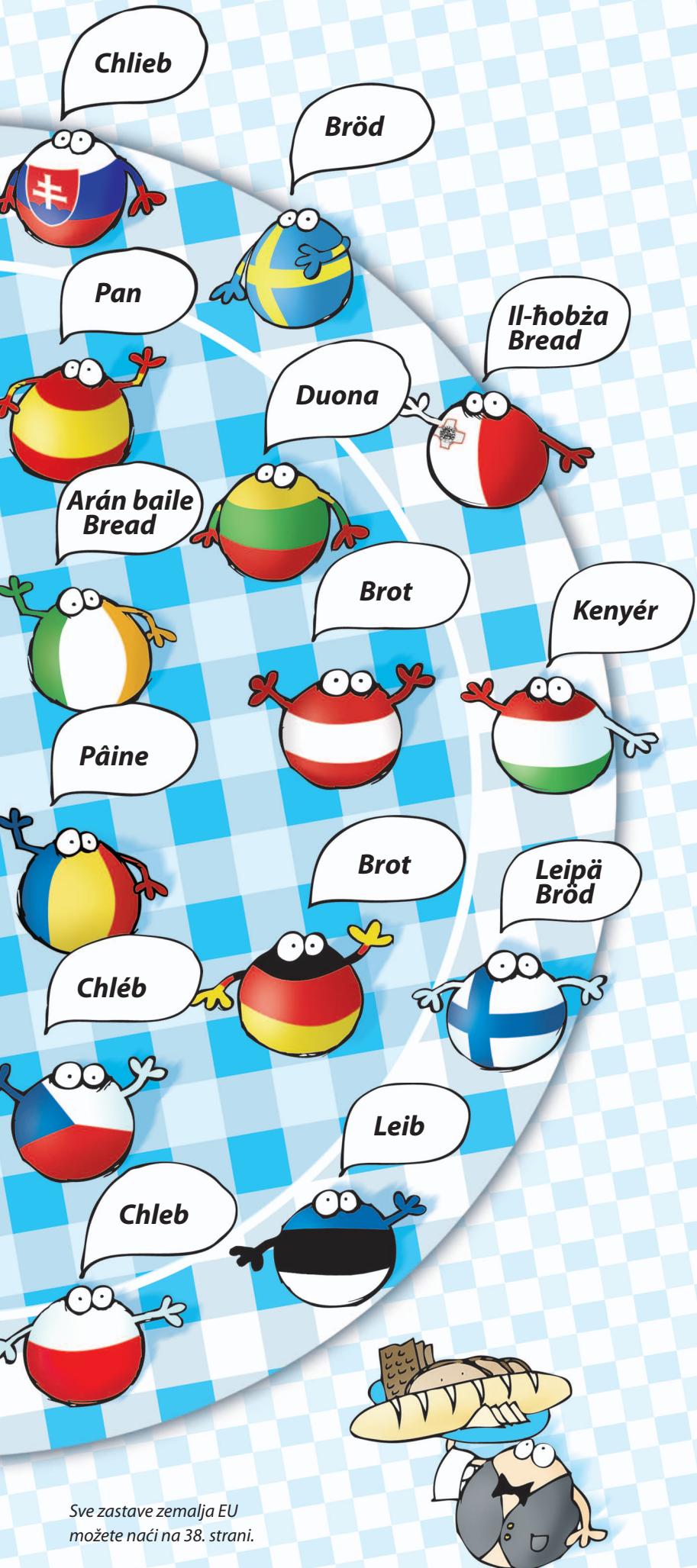
Romanski

francuski	<i>Bonjour</i>
italijanski	<i>Buongiorno</i>
portugalski	<i>Bom dia</i>
rumunski	<i>Bună dimineată</i>
španški	<i>Buenos días</i>

Slovenski

bugarski	<i>Dobrý útro</i>
hrvatski	<i>Dobro jutro</i>
češki	<i>Dobré ráno</i>
poljski	<i>Dzień dobry</i>
slovački	<i>Dobré ráno</i>
slovenački	<i>Dobro jutro</i>

Sve zastave zemalja EU
možete naći na 38. strani.

Prema ovim primerima nije teško uočiti sličnost jezika unutar jedne jezičke porodice. Međutim, postoje evropski jezici koji nisu tako blisko povezani sa ostalim evropskim jezicima, ili nisu uopšte povezani sa njima.

Evo kako se kaže „Dobro jutro“ ili „Zdravo“ na nekim od tih drugih jezika.

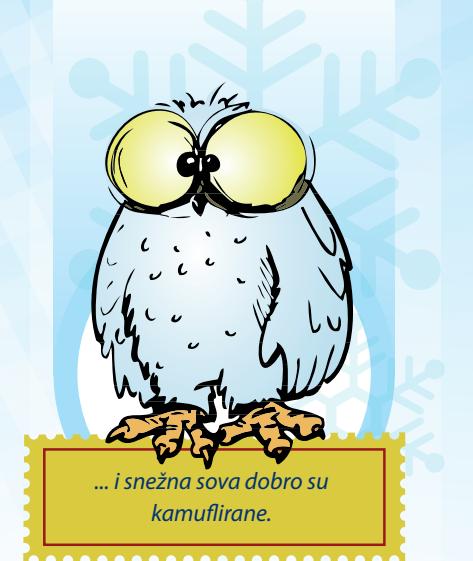
baskijski	<i>Egun on</i>
bretonski	<i>Demat</i>
katalonski	<i>Bon dia</i>
estonski	<i>Tere hommikust</i>
finski	<i>Hyvää huomenta</i>
galski (škotski)	<i>Madainn mhath</i>
grčki	<i>Kalimera</i>
mađarski	<i>Jó reggelt</i>
irski	<i>Dia dhuit</i>
letonski	<i>Labrīt</i>
litvanski	<i>Labas rytas</i>
malteški	<i>L-Għodwa t-Tajba</i>
velški	<i>Bore da</i>

Na jeziku Roma koji žive širom Evrope, „Dobro jutro“ se kaže Lasho dyes (Lašo dies).

Učenje stranih jezika može biti veoma zabavno i veoma je važno na kontinentu kao što je naš. Mnogi od nas vole da odlaze na godišnji odmor u druge evropske zemlje i da upoznaju ljudе koji tamo žive. To je odlična prilika da vežbamo fraze koje znamo na različitim jezicima.

Klima i priroda

Veći deo Evrope ima umerenu klimu – ni previše toplu ni previše hladnu. Najhladnija mesta nalaze se na dalekom severu i na visokim planinama. Najtoplja mesta nalaze se na krajnjem jugu i jugoistoku.

Vreme je najtoplje i najsuvlje leti (otprilike od juna do septembra) i najhladnije zimi (otprilike od decembra do marta).

Leta 2010. i 2015. godine u Evropi su bila najtoplja od kada se vodi statistika o visini temperature. Da li je to znak da se klima menja? Klimatske promene predstavljaju problem u celom svetu i on se može rešiti samo zajedničkim naporima svih zemalja.

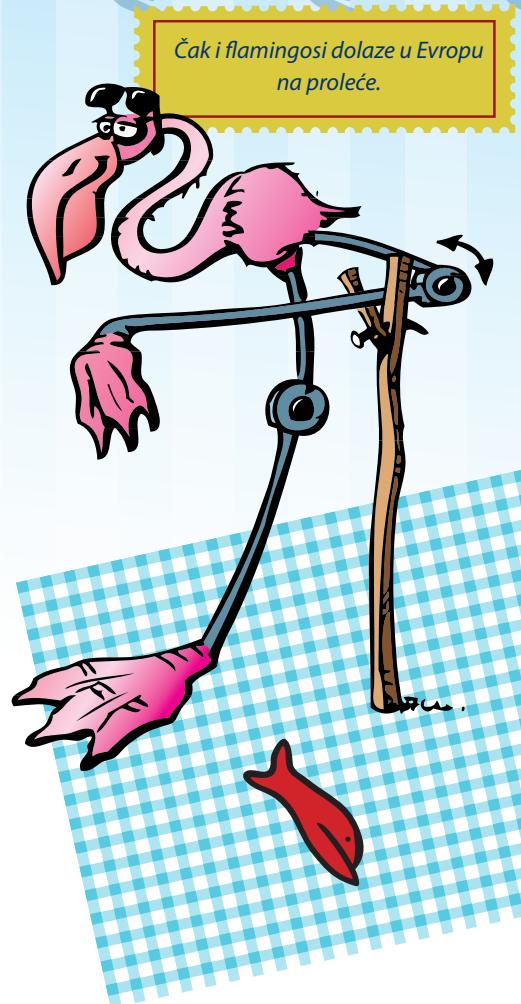
Kako prebroditi zimu

Divlje životinje u hladnim predelima obično imaju debelo krvno ili perje koje ih greje. Često je bele boje da bi se životinje mogle lakše prikriti u snegu. Neke od tih životinja provode zimu spavajući da bi sačuvale energiju. To se zove hibernacija.

Mnoge vrste ptica hrane se insektima, malim vodenim životinjama ili nekom drugom hranom koja se teško nalazi tokom hladnih zimskih meseci. Zbog toga one u jesen lete na jug i vraćaju se tek s proleća. Neke vrste ptica na tom putu prelaze hiljade kilometara leteći preko Sredozemnog mora i pustinje Sahare ne bi li zimu provele u Africi. Ovo privremeno seljenje ptica zove se migracija.

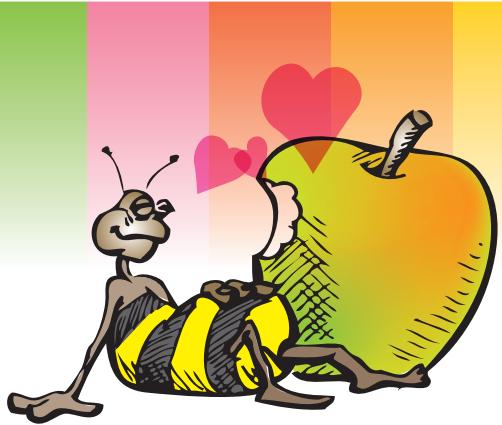
Prolećno i letnje uživanje

Kada proleće stigne u Evropu (od marta do maja), vreme postaje toplije. Sneg i led se tope. Potoci i bare vrve od riblje mlađi i larvi insekata. Ptice selice vraćaju se da naprave gnezda i odgajaju svoje mlade. Cveće cveta, a pčele prenose polen sa jedne biljke na drugu.

Drveće dobija novo lišće kojim upija sunčevu svetlost i koristi njegovu energiju za rast. U planinskim predelima stočari vode svoja stada na pašnjake na velikim visinama, gde u ovo doba godine ima mnogo sveže trave.

Hladnokrvnim životinjama, kao što su reptili, takođe je potrebno sunce koje im daje energiju. Leti, naročito u južnoj Evropi, često možete videti guštere kako se izležavaju na suncu, a možete čuti i zvuke kojima se oglašavaju skakavci i cvrčci.

Ose takođe vole voće!

Jesen: vreme promena

U pozno leto i na jesen dani postaju kraći, a noći hladnije. To je vreme kada mnoga ukusna voća sazrevaju i beru se. Orašasto voće takođe sazрева у jesen i veverice ga sakupljaju praveći zalihe za zimu.

Veverice prave zalihe
orašastog voća za
zimu.

S jeseni mnogim vrstama drveća, zbog nedovoljne količine sunčeve svetlosti, lišće menja boju, vene i opada. Boju menja postepeno – od zelene do različitih nijansi žute, crvene, zlatne i braon. Potom opada i pravi šarenim tepih na zemlji. Opalo lišće se razlaže obogaćujući zemljište raznim hranljivim sastojcima neophodnim za rast budućih generacija biljaka.

Ovaj ciklus godišnjih doba i promene koje se odigravaju čine evropski pejzaž onakvim kakav jeste – čine ga izuzetno lepim i raznovrsnim.

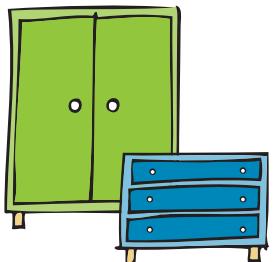
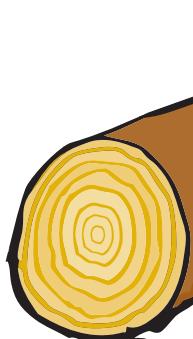
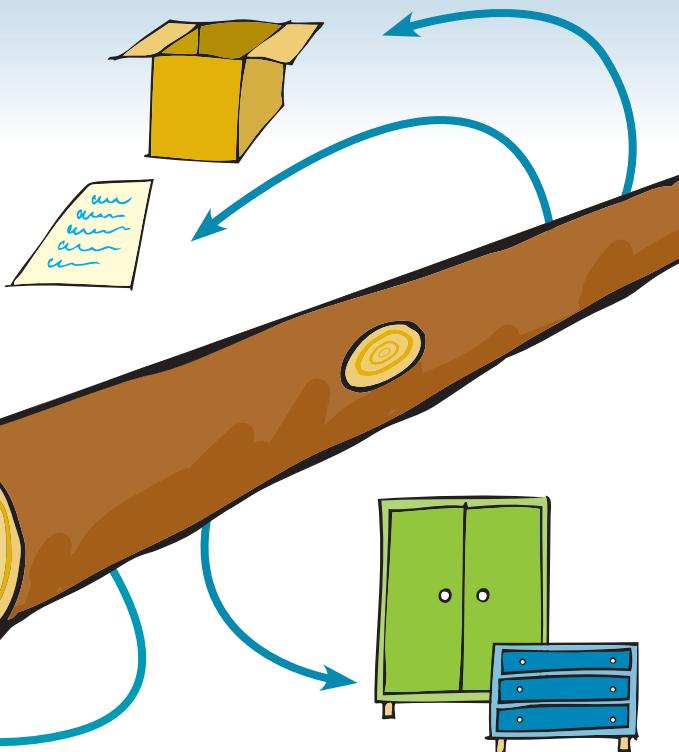
Jesen prekriva šume bojama.

Poljoprivreda

Na visokim planinama i dalekom severu Evrope nije moguće baviti se zemljoradnjom jer je suviše hladno da bi usevi napredovali. Međutim, zimzeleno drveće, kao što su borovi i jele, može da preživi hladne zime. Zbog toga su najhladnija mesta u Evropi prekrivena zimzelenim šumama. Ljudi koriste drvo iz ovih šuma da prave mnoge stvari – od kuća i nameštaja do papira i kartonskih kutija.

Južni deo Evrope uglavnom je pogodan za zemljoradnju. Ovde uspevaju različite vrste useva, među kojima su pšenica, kukuruz, šećerna repa, krompir, kao i sve vrste voća i povrća.

Tamo gde ima puno sunca, a skoro nikada nema mraza (područje Mediterana, na primer), poljoprivrednici mogu da uzgajaju voće, npr. pomorandže i limun, grožđe i masline. Masline sadrže ulje koje se može iscediti iz ploda i koristiti u pripremanju hrane. Iz grožđa se cedi sok od kojeg se pravi vino. Evropa je poznata po veoma dobrim vinima koja se prodaju širom sveta.

Poljoprivrednici na mediteranskom području uzgajaju i razno drugo voće i povrće. Paradajz, na primer, dobro sazревa na južnjačkom suncu. Međutim, povrću je potrebno puno vode, tako da poljoprivrednici u izuzetno toplim i sušnim predelima moraju da navodnjavaju svoje useve zalijavajući ih vodom iz reka ili u tu svrhu koriste podzemne vode.

Od ovog grožđa
pravi se crno vino.

Usevima u sušnim predelima
potrebno je navodnjavanje.

Kokoške daju jaja bogata proteinima i pomažu nam da budemo zdravi.

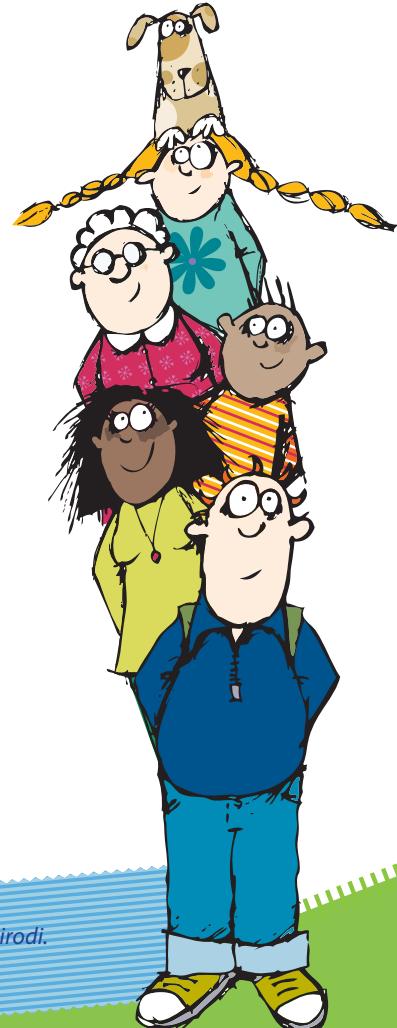

Trava lako raste tamo gde ima dovoljno kiše, čak i kada je zemljište plitko ili nije dovoljno plodno. Mnogi stočari u Evropi uzgajaju životinje koje pasu travu, kao što su krave, ovce ili koze. One daju mleko, meso i druge korisne proizvode, poput vune i kože.

Mnogi stočari takođe uzgajaju svinje i kokoške. Ove životinje se uzgajaju gotovo svugde zato što se mogu držati u zatvorenom prostoru i hraniti posebno pripremljenom hranom. Kokoške ne daju samo meso već i jaja, a neke farme proizvedu na hiljade jaja dnevno.

U Evropi postoje veoma velike, ali i veoma male farme. Neke imaju velika polja, pogodna za žetvu useva pomoću velikih mašina. Neke pak, na primer one u brdovitim predelima, imaju manja polja. Zidovi ili žive ograde između polja sprečavaju vetar i kišu da odnesu zemlju sa oranica, a i štite useve od divljih životinja.

Mnogi ljudi koji žive u gradu vole da provode vikende i praznike u evropskim selima da bi uživali u prirodi, miru, tišini i na svežem vazduhu. Zbog toga svi mi moramo dati sve od sebe da sačuvamo prirodu kako bismo zdravi uživali u svim njenim blagodetima.

More

Morski papagaj pravi gnezda na liticama i gnjuri da ulovi ribu.

Evropa ima hiljade i hiljade kilometara morske obale koju je priroda oblikovala na različite načine. Ima visoke stenovite litice i peščane plaže sa šarenim šljunkom koji je nastao vekovnim udaranjem mora o stene.

U Norveškoj, glečeri su isklesali obalu u doline strmih litica koje se nazivaju fjordovi. U nekim drugim zemljama, more i vетар nanose pesak praveći dine. Najviša peščana dina u Evropi je dina u Pili, u blizini Arkašona u Francuskoj. Ona dostiže visinu od 107 metara.

Mnoge vrste riba i drugih životinja žive u morima oko evropskih obala. Služe kao hrana morskim pticama i morskim sisarima, npr. fokama. Na mestima gde se reke ulijavaju u more, jata barskih ptica dolaze u vreme oseke da se hrane životnjama koje žive u mulju.

More je oblikovalo ove krečnjačke litice.

Glečer je isklesao ovaj fjord.

Jedna od najređih evropskih životinja, foka – morska medvedica, živi u Sredozemnom moru.

Jata barskih ptica nalaze hrano na ušćima reka.

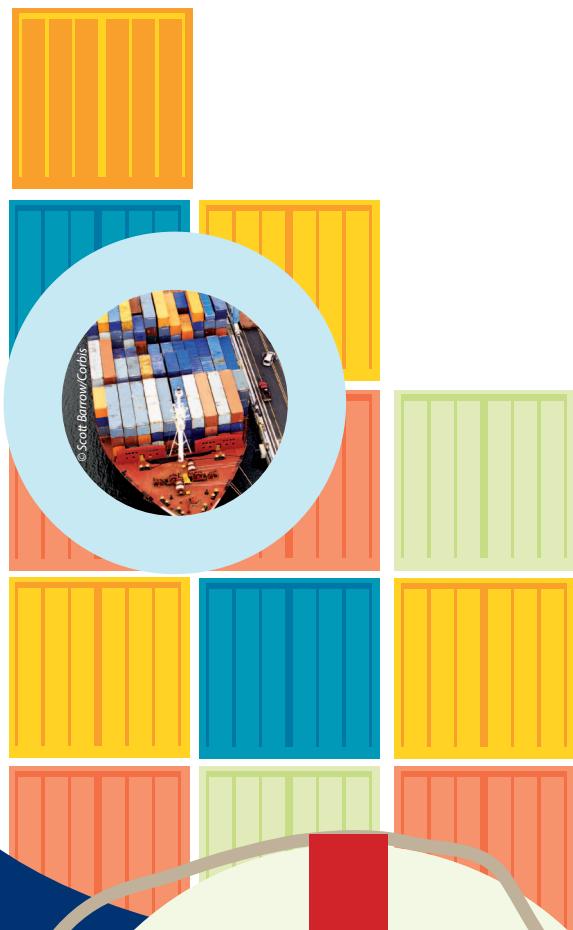
Peščana dina u Pili najviša je u Evropi.

Ljudi i more

More je važno i ljudima. Sredozemno more bilo je toliko važno Rimljima da su ga zvali Mare nostrum, „naše more“. Vekovima unazad, Evropljani su plovili svetskim okeanima, otkrivali druge kontinente, istraživali ih, trgovali sa njima i nastanjivali ih. U poglavlju „Putovanje kroz vreme“ možete saznati više o ovim velikim istraživačkim putovanjima.

Teretni brodovi iz celog sveta plove morem noseći različitu robu (često zapakovanu u kontejnere) u prometne evropske luke. U lukama se ta roba pretvara u vozove, šlepere i barže, a u brodove se utovara roba koja je proizvedena u Evropi kako bi se prodavala na drugim kontinentima.

Kontejnerski
brodovi prevoze
robu u Evropu i
iz nje.

Neki od najboljih brodova na svetu izgrađeni su u Evropi. Među njima je „Morska harmonija“ — najveći putnički brod na svetu. Ovaj brod je napravljen u Francuskoj, a porinut je 2016. godine.

Najveći putnički brod na svetu —
„Morska harmonija“

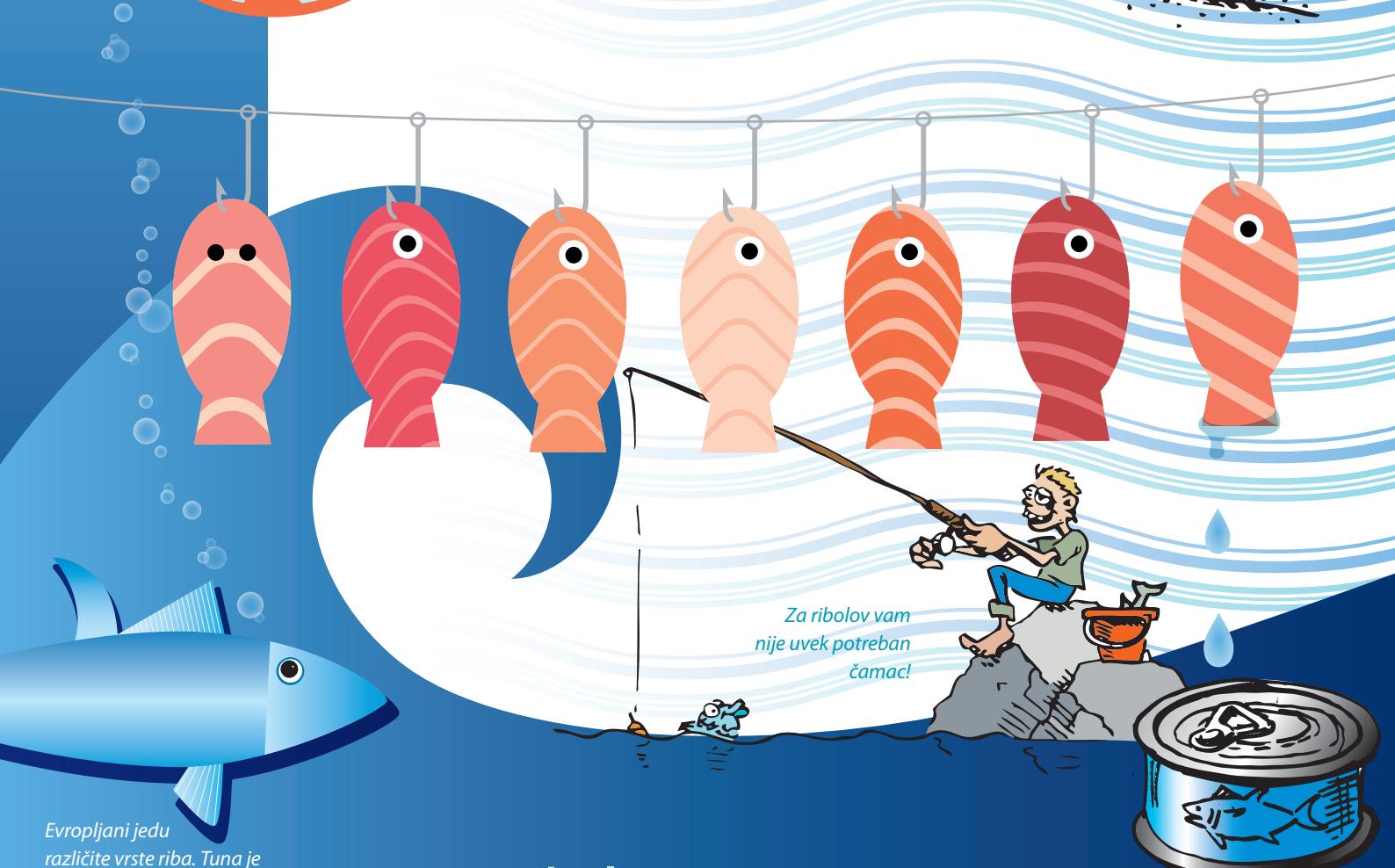

Ronjenje sa ronilačkom opremom u Sredozemnom moru

Evropska morska letovališta su odlična mesta za odmor. U njima možete da uživate u svim vrstama sportova na vodi, od surfovanja i vožnje čamcem do skijanja na vodi i ronjenja sa ronilačkom opremom.

Ili se jednostavno možete opustiti sunčajući se na plaži i rashlađujući se u moru.

Evropljani jedu različite vrste riba. Tuna je jedna od najvećih!

Ribarski brod usidren na ostrvu Skaj u Škotskoj

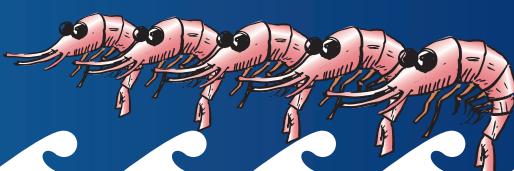
Uzgajanje lososa

Ribolov

Ribolov je oduvek bio važan za stanovnike Evrope. Čitavi gradovi nikli su oko ribarskih luka, a hiljade ljudi zarađuju za život tako što love i prodaju ribu ili rade za ribare i njihove porodice.

Moderno ribarski brodovi za lov i obradu ribe, kao što su koće, mogu da ulove ogromne količine ribe. Da bi dovoljno ribe ostalo u moru, evropske zemlje su utvrdile pravila o količini ribe koja može da se ulovi, kao i pravila o korišćenju mreža kroz koje riblja mlađ može da se provuče i pobegne.

Drugi način da se obezbedi dovoljno ribe je njen uzgoj. Na obalama severne Evrope losos se uzgaja u velikim kavezima u moru. Školjke, kao što su dagnje, ostrige i čančice, mogu da se uzgajaju na isti način.

Zaštita evropskih obala

Evropske obale i mora su važni i za biljni i za životinjski svet kao što su važne i za ljudе. Zato moramo voditi računa o njima. Moramo da sprecimo njihovo zagađivanje otpadom iz fabrika i gradova. Ponekad se dogode nesreće na tankerima koji prevoze naftu i tada se ogromne količine naftе izliju u more. To može da oboji plaže u crno i ubije na hiljade morskih ptica.

Evropske zemlje zajedničkim snagama čine sve da spreče ovakve događaje kako bi naše obale očuvale i za buduće generacije.

Putovanje kroz vreme

Tokom hiljada godina Evropa se neprestano menjala.

To je fascinatna, ali duga priča, tako da ćemo ovde spomenuti samo neke od najvažnijih događaja.

Praistorijski pećinski crteži u Laskou u Francuskoj

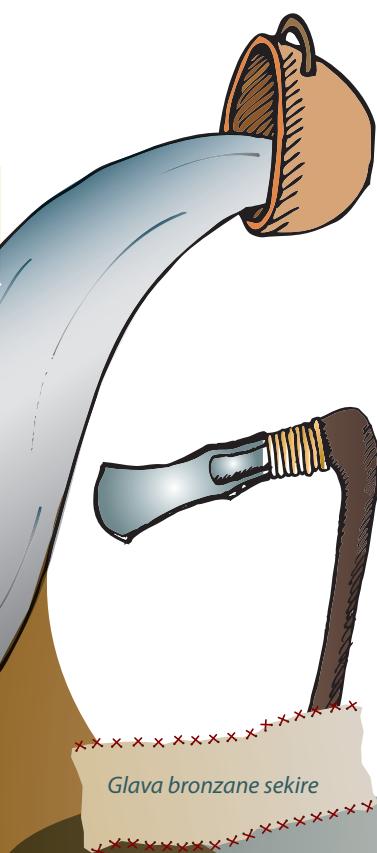
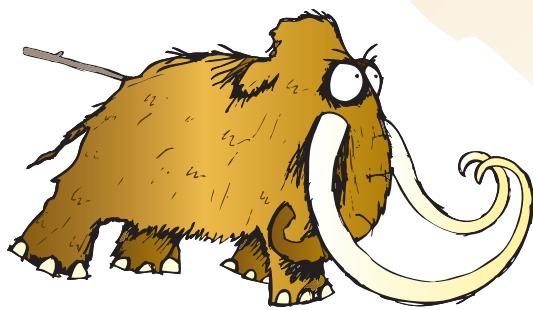
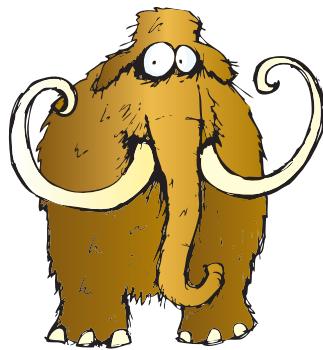

Kremeno oruđe iz kamenog doba

Kameno doba

Najstariji Evropljani bili su lovci i sakupljači. Na zidovima pojedinih pećina divnim crtežima su predstavili prizore iz lova. Vremenom su naučili da obrađuju zemlju i počeli su da gaje životinje, useve i da žive u selima.

Pravili su oružje i oruđe od kamena, na primer oštrenjem komada kremena.

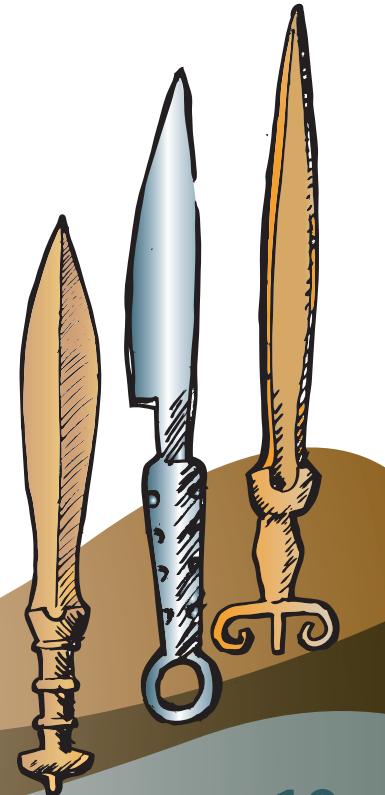

Glava bronzane sekire

Bronzano i gvozdeno doba — učenje obrade metala

Nekoliko hiljada godina pre nove ere (pre rođenja Isusa Hrista), ljudi su otkrili da se topljenjem različitih vrsta stena na jeku vatri mogu dobiti različiti metali. Tako su došli do bronze, legure bakra i kalaja, koja je zbog svoje čvrstoće bila pogodna za izradu oruđa i oružja. Od zlata i srebra, relativno mekih i lepih metala, oblikovali su ukrase.

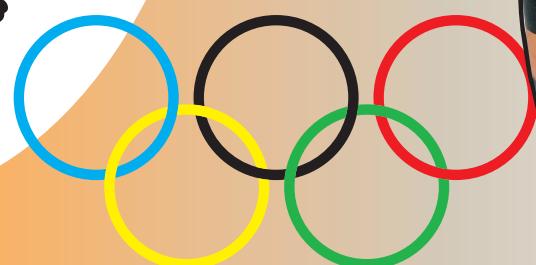
Kasnije je otkriven jedan od čvršćih materijala — gvožđe. Najkvalitetnije gvožđe bio je čelik. Veoma je čvrst i ne lomi se lako, tako da su se od čelika pravili dobri mačevi. Ali, pravljenje čelika bilo je izuzetno teško i složeno, te su dobri mačevi bili retki i dragoceni!

Antička Grčka

(Od oko 2000. godine pre n. e. do 200. godine pre n. e.)

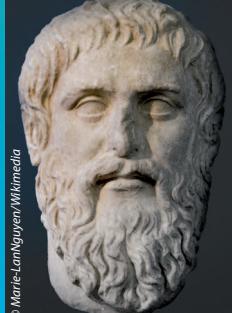
Pre oko 4.000 godina ljudi su počeli da grade gradove u Grčkoj. Njima su u početku upravljali kraljevi. Kasnije, oko 500. godine pre n. e. grad Atina uveo je „demokratiju“ – što znači „vladavina naroda“. (Umesto da kralj kao vladar odlučuje, muškarci u Atini donosili su odluke glasanjem.) Demokratija predstavlja važan evropski izum koji se raširio svuda po svetu.

Grčka vaza na kojoj je naslikana crvena figura datira iz perioda oko 530. godine pre nove ere.

Šta su nam još ostavili stari Grci:

- > čudesne priče o bogovima i junacima, ratovima i pustolovinama;
- > velelepne hramove, mermerne statue i jedinstvenu grnčariju;
- > Olimpijske igre;
- > odlično projektovana pozorišta i velike pisce čiji se komadi izvode i danas u pozorištima širom sveta;
- > filozofe, učitelje kao što su Sokrat i Platon, koji su naučili ljudе kako da logično razmišljaju;
- > matematičare kao što su Euklid i Pitagora, koji su definisali matematičke obrasce i pravila;
- > naučnike kao što su Aristotel, koji je proučavao biljke i životinje, i Eratosten, koji je dokazao da je Zemlja okrugla i izračunao njenu veličinu.

Platon, jedan od najvećih svetskih misilaca

Rimsko carstvo

(Od oko 500. godine pre n. e. do 500. godine n. e.)

Rim je u početku bio samo selo u Italiji. Rimljani su, međutim, bili veoma dobro organizovani, njihova vojska je bila vrlo uspešna pa su vremenom pokorili sve zemlje oko Sredozemnog mora. Na vrhuncu svoje moći, Rimsko carstvo se prostiralo od severne Engleske do Sahare i od Atlantskog okeana do Azije.

Ovo su neke od tekovina koje su nam ostavili Rimljani:

- > dobre, prave puteve koji su povezivali sve delove carstva;
- > prelepe kuće sa dvorištima, centralnim grejanjem i podovima popločanim mozaikom;
- > jake mostove i akvadukte (za dovođenje vode sa velikih daljina);
- > lučno zaobljene svodove, koji su njihove građevine učinili stabilnim i dugotrajnim;
- > nove građevinske materijale, kao što su cement i beton;
- > velike pisce, kao što su bili Ciceron i Vergilije;
- > rimski pravni sistem, koji se i danas koristi u mnogim evropskim državama.

Rimski akvadukt Pon di Gard
stoji i danas u Francuskoj.

Mozaici se prave od komadića kame, emajla, stakla ili keramike i služe za ukrašavanje građevina.

Srednji vek

(Od oko 500. godine do 1500. godine n. e.)

Kada je Rimsko carstvo propalo, različite delove Evrope osvojili su različiti narodi. Neki od njih su...

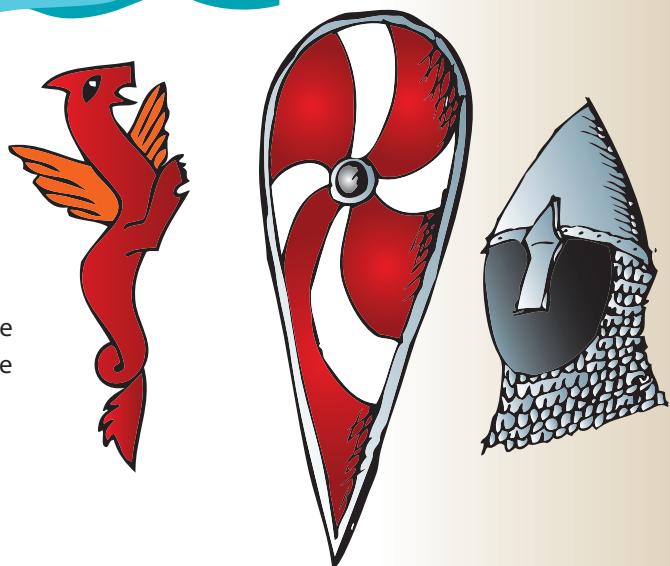
Kelti

Pre rimskog doba, keltski narodi živeli su u mnogim delovima Evrope. Njihovi potomci danas uglavnom žive u Bretanji (Francuska), Kornvolu (Engleska), Galiciji (Španija), Irskoj, Škotskoj i Velsu. U ovim delovima Evrope i danas su prisutni keltski jezici i kultura.

Normani

ili „Severnjac“ bili su Vikinzi koji su se naselili u Francuskoj (u delu koji zovemo Normandija), a potom su 1066. godine osvojili Englesku. Čuvena normanska tapiserija prikazuje scene iz ovog osvajanja Engleske. Ona se čuva u muzeju u gradu Baje u Francuskoj.

Germanski narodi

nisu naseljavali samo područje današnje Nemačke.

- > **Angli** i **Sasi** su se preselili u Englesku i vladali njome do 1066. godine.
- > **Franci** su osvojili veliki deo Evrope, uključujući Francusku, između 500. i 800. godine nove ere. Njihov najpoznatiji kralj bio je Karlo Veliki.
- > **Goti** (Vizigoti i Ostrogoti) su osnovali kraljevstva u Španiji i Italiji.
- > **Vikinzi** su živeli u Skandinaviji. U 9. i 10. veku plovili su u druge države, pljačkali ih, i bavili se trgovinom. Naseljavali su područja sa obradivim zemljištem.

Vikinzi su bili tako dobri moreplovci da su stigli čak do Amerike (ali to nikom nisu rekli).

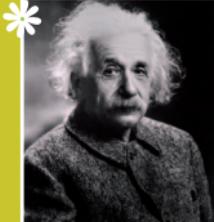
Četrdeset slavnih ličnosti,* od A do Ž

Mnogi veliki svetski umetnici, kompozitori, zabavljači, pronašlači, naučnici i sportisti potiču iz Evrope. Neke od njih smo spomenuli u prethodnim poglavljima. Nemoguće je da ih sve spomenemo u ovoj brošuri, pa smo ovde izdvojili još samo 40 imena iz različitih evropskih država.

Ostavili smo i jedno prazno mesto na kraju, za nekoga po vašem ličnom izboru. To može da bude neka poznata ličnost iz vaše zemlje, vaš omiljeni evropski sportski tim ili pop grupa. Zašto ne nađete njihovu sliku i zlepite je na označeno mesto, uz poneki podatak o njima?

**Albert
Ajnštajn**

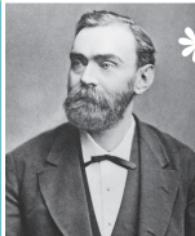

© Philippe Huguen/Bettmann/ AFP

Naučnik: Nemačka

Godine 1905. postavio je teoriju relativiteta, odnosno dokazao da su materija, energija i vreme međusobno povezani.

**Alfred
Nobel**

Wikimedia / Public domain

Hemičar, pronalazač i inženjer: Švedska

Najmanje 355 pronalazaka je vezano za njegovo ime, od kojih je najpoznatiji dinamit. Veći deo svog bogatstva u namenio uspostavljanju Nobelove nagrade za dostignuća u pet različitih oblasti.

**Ana
Frank**

© Jewishvirtuemuseum.org

Spisateljica: Holandija

Ona je jedna od najpoznatijih jevrejskih žrtava holokausta, koja je umrla u 15. godini u koncentracionom logoru. Njen dnevnik je postao jedna od najčitanijih knjiga na svetu.

**Antonio
Vivaldi**

Wikimedia

Kompozitor: Italija

Napisao je mnoga muzička dela uključujući „Četiri godišnja doba“ (1725. godine).

**Karmen
Kas**

© Pierre Vauthey/Sygma/Corbis

Manekenka i poslovna žena: Estonija

Pojavila se na naslovnoj strani magazina „Vog“ i pozirala u kampanjama za poznate brendove kao što su Šanel i Guči. Kandidovala se i za Evropski parlament.

Hristo

© Lynn Goldsmith/Corbis

Umetnik: Bugarska

Čuvan po obmotavanju zgrada, spomenika pa čak i drveća tekstilom, kao što je uradio i sa nemačkim parlamentom 1995. godine.

**Kristijano
Ronaldo**

Wikimedia Commons / Xosé António Kerec

Fudbaler: Portugalija

Osvorio je nagradu FIFA Igrač godine 2008, 2013 i 2014. Igrao za Manchester Junajted i Real Madrid i bio kapiten nacionalnog tima Portugalije.

**Edvard
de Bono**

© Corbis

Mislilac: Malta

Prvi je primenio termin Lateralno razmišljanje i najpoznatiji je po knjizi Teorija šest šešira.

**Erne
Rubik**

Wikimedia Commons / Balázs Mihály

Pronalazač i arhitekta: Mađarska

Pronalazač je Rubikove kocke i drugih mehaničkih slagalica.

**Frederik
Šopen**

Wikimedia

Kompozitor i pijanista: Poljska

Napisao je mnoga dela za klavir kao što su čuvena Nokturna.

**Gabrijela
Koko
Šanel**

© Man Ray

Modni dizajner: Francuska

Zahvaljujući inovativnim kreacijama za žene, postala je važna ličnost u svetu mode 20. veka.

**Džordž
Majkl**

© MAXPPP

Međunarodna pop zvezda: Kipar

Stekao je slavu svojim hitovima kao što je „Prošli Božić“ i prodao je više od 90 miliona singlova širom sveta.

**Žorž
Remi
(Erže)**

© Belga/AFP

Pisac stripova: Belgija

Najpoznatiji po svom stripu „Avanture Tintina“ koji je pisao od 1929. godine pa sve do smrti 1983. godine.

**Hans
Kristijan
Andersen**

© AGO

Pisac: Danska

Njegove čudesne bajke, kao što su „Ružno pače“ i „Mala sirena“, oduševljavaju generacije dece širom sveta.

**Helena
Rubinštajn**

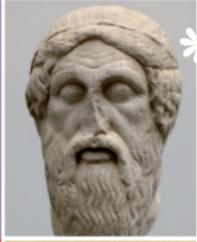

© Interfoto

Poslovna žena: Poljska

Osnovala je kozmetičku kompaniju „Helena Rubinštajn“ i zahvaljujući tome postala jedna od najbogatijih i najuspešnijih žena svoga doba.

Homer

Wikimedia

Pesnik: Grčka

Legendarni antički grčki pesnik, za koga se tradicionalno veruje da je autor epova Ilijada i Odiseja.

**Ivana
Kobilca**

Wikimedia

Slikarka: Slovenija

Najznačajnija slovenačka slikarka, koja je stvarala realističke i impresionističke slike mrtve prirode, portrete i pejzaže.

**Žan
Mone**

© European Union

Politička ličnost: Francuska

Postavio je osnovne ideje za formiranje Evropske unije i pomogao da se uspostavi Evropska zajednica za ugalj i čelik.

**J. K.
Rouling**

© Sonja Boulaog/Sygma/Corbis

Spisateljica: Velika Britanija

Autorka čuvene serije knjiga o Hariju Poteru, koje su prodate u više od 450 miliona primeraka širom sveta.

**Jovanka
Orleanka**

Wikimedia

Istorijska ličnost: Francuska

Predvodila je francusku vojsku u nekoliko važnih pobeda tokom Stogodišnjeg rata, a zatim je zarobljena i spaljena na lomači sa 19 godina.

**Kati
Levoranta**

© Rovio

Poslovni lider: Finska

Rukovodilac kompanije koja je kreirala igru Angry Birds i postigla međunarodni uspeh.

**Krišjanis
Barons**

© Juris Rieksts

Naučnik: Letonija

Poznat kao otac „daina“ - tradicionalne baltičke muzike i lirskog pesništva.

**Leonardo
da Vinči**

Wikimedia

**Slikar, vajar, arhitekta, naučnik, pronalazač i filozof:
Italija**

Naslikao je čuveni portret Mona Lize i projektovao prvi model helikoptera još 1493. godine.

**Luka
Modrić**

© Shutterstock

Fudbaler: Hrvatska

Igrao je za vodeće timove, Tottenham Hotspur i Real Madrid, kao i za Hrvatsku na nekoliko svetskih kupova i evropskih šampionata.

*Marija
Karas*

© Wikicommons / National Rogers

operska pevačica: Grčka

Takođe poznata kao *La Divina*, bila je jedna od najpoznatijih i najuticajnijih operskih pevačica 20. veka.

*Marija
Kiri
(Marija
Sklodovska)*

© Bettmann/Corbis

Naučnica: Poljska

Sa svojim mužem Pjerom otkrila je radijum – radioaktivni metal. Dobili su Nobelovu nagradu za fiziku 1903. godine.

*Marlen
Ditrih*

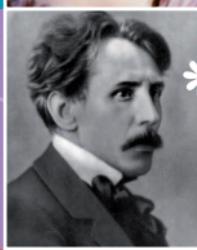

© CheminPhoto/Corbis

Glumica: Nemačka

Glumila je u mnogim filmovima uključujući i originalnu verziju filma „Put oko sveta za 80 dana“ (1956. godine).

*Mikalojus
Konstantinas
Čiurlionis*

© RIA Novosti

Slikar i kompozitor: Litvanija

Jedan od najpoznatijih litvanskih umetnika, komponovao je 250 muzičkih dela i naslikao 300 slika.

*Nađa
Komaneči*

© Wally McNamee/Corbis

Gimnastičarka: Rumunija

Prva koja je u istoriji ženske gimnastike osvojila najvišu ocenu (10 od 10) na Olimpijskim igrama 1976. godine.

*Rafael
Nadal*

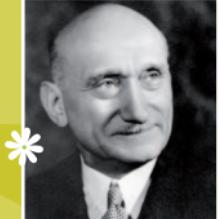

Wikicommons

Teniser: Španija

Osvojio je nebrojeno vodećih turnira i mnogi ga smatraju najboljim teniserom svih vremena.

**Robert
Šuman**

© European Union

Političar: Luksemburg

Iako je rođen u Luksemburgu, postao je premijer Francuske. Smatra se „ocem Evrope“. Šumanova Deklaracija objavljena je 9. maja 1950. i taj datum, 9. maj je proglašen Danom Evrope.

**Serše
Ronan**

© Wikipedia / Siebku

Glumica: Irska

Pozorišna i filmska zvezda, do sada dva puta nominovana za nagradu Oskar. Pojavila se na naslovnoj strani časopisa Tajm kao jedna od deset mladih ljudi proglašenih za Lidere slikeće generacije.

**Štefan
Banič**

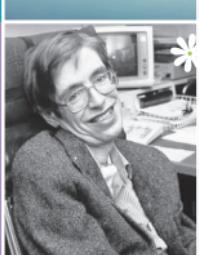

© SJC

Pronalazač: Slovačka

Izumeo je padobran 1913. godine.

**Stiven
Hoking**

© Wikipedia / StarChild Learning Center

Teorijski fizičar i kosmolog: Velika Britanija

Uprkos vezanosti za invalidska kolica, proveo je život istražujući svemir i crne rupe. Pokazao je da crne rupe emituju radijaciju koja je sada poznata kao Hokingova radijacija.

Stromaj

© Wikipedia

Muzičar: reper, pevač i tekstopisac: Belgija

Stromajev singl „Alors on Danse“ iz 2009. godine se našao na vrhu top lista u mnogim evropskim državama. Nominovan i višestruko nagrađivan mnogim muzičkim nagradama.

**Vaclav
Havel**

© Massimo Bartoletti

Dramski pisac, političar i disident: Češka Republika

Kritikovao je komunistički režim i predvodio takozvanu „Plišanu revoluciju“. Bio je poslednji predsednik Čehoslovačke i prvi predsednik Češke Republike.

Vasko da Gama

© Leemage

Istraživač: Portugalija

Jedan od najuspešnijih istraživača tokom evropske ere otkrića; komandovao je prvim brodom koji je otplovio direktno od Evrope do Indije.

Vincent van Gogh

Wikimedia / Public domain

Umetnik: Holandija

Jedan od najčuvenijih umetnika 20. veka. Iako pod uticajem impresionističkih slikara tog vremena, razvio je sopstveni stil. Među najpoznatija dela se ubrajaju Vaza sa dvanaest suncokreta i Spavača soba u Arlu.

Vinston Čerčil

Wikimedia / Public domain

Političar: Velika Britanija

Britanski premijer od 1940 - 1945, državnik, istoričar i dobitnik Nobelove nagrade za književnost. Jedan od najuticajnijih ljudi britanske istorije svih vremena.

Wolfgang Amadeus Mocart

Wikimedia

Muzičar: Austrija

Kao kompozitor klasične muzike Mocart je stvorio više od 600 dela i napisao svoju prvu operu 1770. godine kada je imao samo 14 godina.

Moj izbor:

Srednjevekovni zamkovi
građeni su tako da zadrže
neprijatelja na odstojanju.

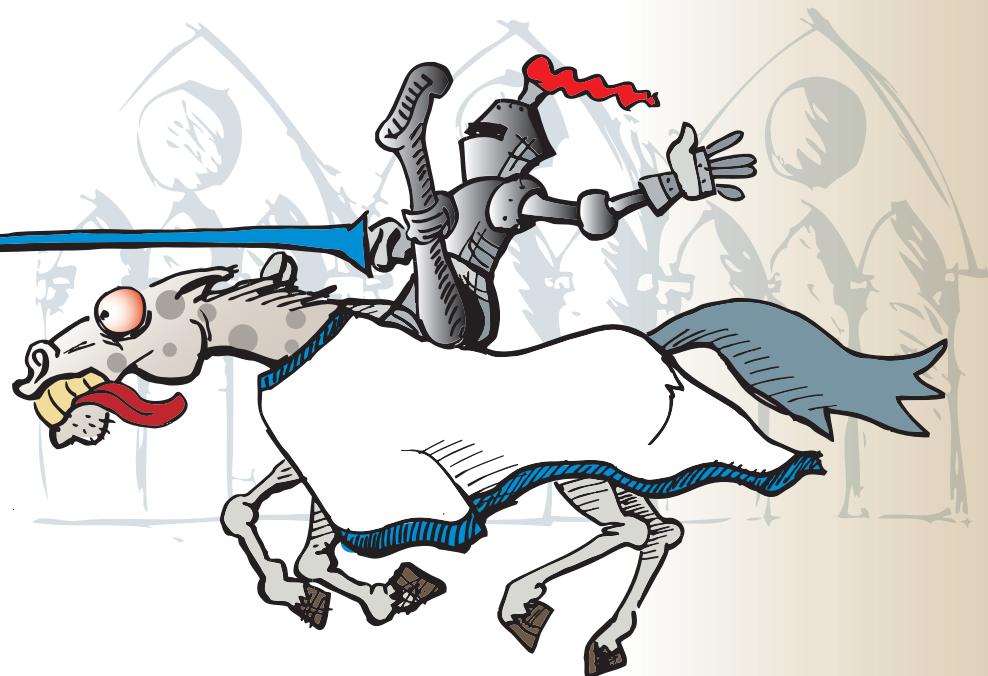

Gotska arhitektura je značajna tekovina
srednjeg veka. Ovo je „gargojl“
na Milanskoj katedrali.

Sloveni su naselili mnoge delove istočne Evrope i oni su preci današnjih naroda koji govore slovenske jezike. To su Belorusi, Bugari, Hrvati, Česi, Poljaci, Rusi, Srbi, Slovaci, Slovenci i Ukrajinci.

Posle naseljavanja Karpatskog basena u 9. i 10. veku, Mađari su 1000. godine osnovali Kraljevinu Mađarsku. Njihovi potomci danas žive u Mađarskoj i drugim susednim državama.

Tokom srednjeg veka, kraljevi i vlastela u Evropi često su se sukobljavali i vodili ratove. (To je bilo vreme kada su se vitezovi u oklopima borili jašući na konjima). Da bi se odbranili od napada, kraljevi i vlastela najčešće su živeli u tvrđavama i zamkovima opasanim debelim kamenim zidovima. Neka od tih utvrđenja bila su toliko izdržljiva da su opstala do današnjeg dana.

Pogled na ogromnu srednjovekovnu
džamiju u Kordobi (Španija)

U srednjem veku hrišćanstvo je postalo vodeća religija u Evropi i crkve su građene na sve strane. Neke od njih su vrlo impresivne, naročito velike katedrale sa visokim tornjevima i raznobojnim vitražima.

Monasi su se bavili poljoprivredom i pomagali njen razvoj širom Evrope. Osnivali su i škole i pisali su knjige koristeći se prelepmi ilustracijama. Njihovi manastiri su često imali biblioteke u kojima su čuvane značajne knjige iz antičkih vremena.

U južnoj Španiji, gde je islam bio glavna religija, vladari su izgradili prelepe džamije i minarete. Najpoznatije građevine te vrste koje su opstale do danas jesu džamija u Kordobi i Hiralda minaret u Sevilji.

Renesansa

(Od oko 1300. godine do 1600. godine n. e.)

U srednjem veku ljudi uglavnom nisu znali ni da čitaju ni da pišu. Znali su samo ono što su naučili u crkvi. Primeri knjiga iz doba starih Grka i Rimljana nalazili su se samo u manastirskim i univerzitetским bibliotekama. Međutim, u 14. i 15. veku, studenti su počeli da ponovo otkrivaju drevne knjige. Bili su zadvljeni velikim idejama i novim saznanjima, koja su pronašli u tim knjigama i te vesti su počele da se šire.

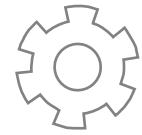
Posebno su se za stare knjige zainteresovali bogati i učeni ljudi u Firenci (Italija). Oni su mogli da sebi priušte kupovinu knjiga, naročito posle pronaleta štampe u Evropi (1445. godine), i zaljubili su se u antičku Grčku i Rim. Gradili su svoje kuće po uzoru na rimske palate i plaćali nadarenim slikarima i vajarima da ih ukrase scenama iz grčkih i rimskega priča i kipovima bogova, junaka i careva.

Jedna od najpoznatijih renesansnih slika – Botičelijeva Venera

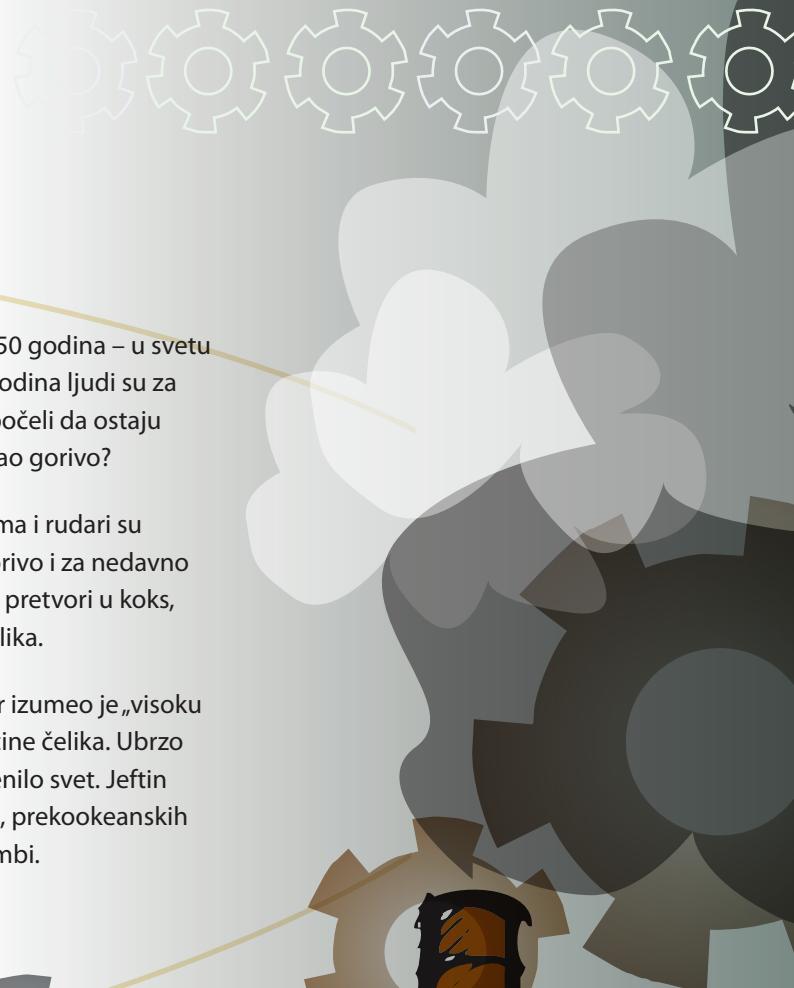
To je izgledalo kao ponovno rađanje jednog izgubljenog sveta lepote i mudrosti. Zato ovaj period nazivamo renesansa (što znači „preporod“). Renesansa je svetu podarila:

- > velike slikare i vajare kao što su Mikelanđelo i Botičeli;
- > nadarene arhitekte kao što je Bruneleski;
- > neprevaziđenog pronalazača i umetnika Leonarda da Vinčija;
- > velike mislioce kao što su Tomas Mor, Erazmo i Montenj;
- > naučnike kao što su Kopernik i Galilej (koji je otkrio da se Zemlja i ostale planete okreću oko Sunca);
- > prelepe građevine kao što su dvorci u dolini Loare;
- > nove ideje o tome šta bi čovek mogao da postigne.

Industrijska revolucija

(Od oko 1750. godine do 1880. godine n. e.)

Jedna nova vrsta revolucije započeta je u Evropi pre oko 250 godina – u svetu industrije. Sve je počelo energetskom krizom. Hiljadama godina ljudi su za ogrev koristili drvo i čumur, a onda su neki delovi Evrope počeli da ostaju bez šuma! Ljudi su se pitali: Šta bi još moglo da se koristi kao gorivo?

Odgovor je bio ugalj. U Evropi ga je bilo u velikim količinama i rudari su počeli da ga iskopavaju. Ugalj se koristio kao pogonsko gorivo i za nedavno otkrivenu parnu mašinu. Osim toga, mogao je de se peče i pretvoriti u koks, mnogo čistije gorivo, pogodno za proizvodnju gvožđa i čelika.

Pre oko 150 godina, jedan Englez po imenu Henri Besemer izumeo je „visoku peć“ koja je mogla prilično jeftino da proizvodi velike količine čelika. Ubrzo je Evropa počela da obiluje čelikom, što je potpuno promenilo svet. Jeftin čelik je omogućio izgradnju nebodera, ogromnih mostova, prekoceanskih brodova, automobila, frižidera... Ali, i moćnog oružja i bombi.

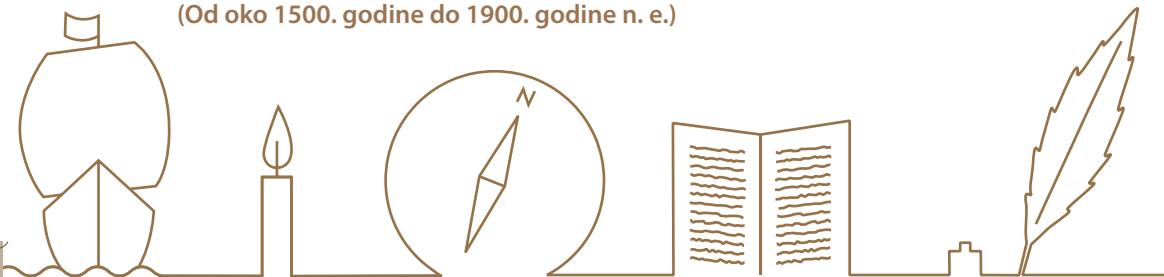

Henri Besemer — izumitelj modernog načina proizvodnje čelika

Replike brodova
Kristofera Kolumba

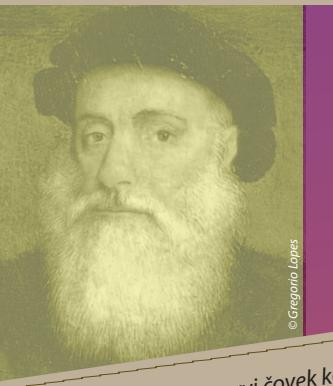
U doba renesanse trgovina sa dalekim zemljama postajala je sve važnija evropskim trgovcima. Oni su, na primer, prodavali robu u Indiji a iz nje su donosili skupocene začine i dragi kamenje. Međutim, putovanje kopnom bilo je mukotrpno i dugotrajno, pa su trgovci verovali da je bolje ići do Indije morem. Ali, plovidbu morem otežava je Afrika, veoma velika Afrika!

Ako je Zemlja zaista okrugla, kako su ljudi počinjali da veruju, trebalo bi da evropski brodovi stignu do Indije ploveći na zapad. Tako su 1492. godine Kristofer Kolumbo i njegovi moreplovci krenuli iz Španije prema zapadu ploveći Atlantskim oceanom. Ali, umesto da dođu do Indije, oni su otkrili Bahame (ostrva u Karipskom moru, koja se nalaze u blizini obale Amerike).

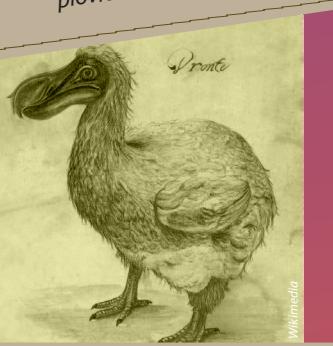
Ubrzo su istim putem krenuli i drugi istraživači. Od 1497. do 1498. godine Vasko da Gama, portugalski pomorski oficir, bio je prvi Evropljanin koji je stigao u Indiju ploveći oko Afrike. Godine 1519, još jedan portugalski istraživač – Ferdinand Magelan, koji je radio za španskog kralja, poveo je prvu evropsku ekspediciju na plovidbu oko sveta!

Nedugo zatim, Evropljani su počeli da istražuju Karipska ostrva i Ameriku (koju su zvali „Novi svet“) i da tamo osnivaju kolonije. Tačnije, prisvajali su zemlju tvrdeći da ona pripada njihovoj domovini u Evropi. U novu domovinu doneli su svoja verovanja, običaje i jezike – i otuda su engleski i francuski postali glavni jezici u Severnoj Americi, a španski i portugalski u Centralnoj i Južnoj Americi.

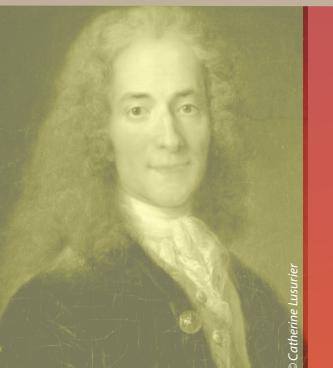
Kako je vreme prolazilo, Evropljani su plovili sve dalje i dalje – do Kine, Japana, jugoistočne Azije, Australije i Okeanije. Po povratku iz tih dalekih zemalja mornari su pričali o neobičnim stvorenjima koja su tamo videli, a kojih nema u Evropi. To je navelo naučnike da počnu da istražuju ova mesta i da donose neobične životinje i biljke u evropske muzeje. U 19. veku evropski istraživači su zašli duboko u Afriku i do 1910. godine Evropljani su kolonizovali najveći deo afričkog kontinenta.

Vasko da Gama – prvi čovek koji je plovio od Evrope do Indije

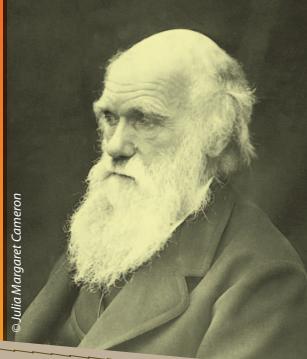
Dodo, ptica koja ne leti,
nekada je živela na jednom
ostrву u Indijskom oceanu.
Evropski kolonisti su je
istrebili.

Volter, jedan od velikih pisaca prosvjetiteljstva

U međuvremenu, naučnici u Evropi sve više su dolazili do saznanja o tome kako izgleda svemir. Geolozi, koji su proučavali stene i fosile, zapitali su se kako je Zemlja nastala i koliko je zaista stara. Dva velika naučnika, Žan-Batist Lamark (u Francuskoj) i Čarls Darwin (u Engleskoj), zaključili su da su životinje i biljke evoluirale, odnosno da su se menjale iz jedne vrste u drugu milionima i milionima godina.

Čarls Darwin je objavio svoju teoriju evolucije 1859. godine.

U 18. veku ljudi su postavljali i druga važna pitanja, na primer, kako treba da se upravlja državama i koja prava i slobode treba da imaju ljudi. Pisac Žan-Žak Ruso smatrao je da svi treba da budu ravnopravni. Drugi pisac, Volter, rekao je da bi svet bio bolji kada bi razum i znanje zamenili neznanje i sujeverje.

Ova era novih ideja, nazvana prosvetiteljstvo, dovela je u nekim zemljama do velikih promena, na primer do Francuske revolucije 1789. godine, kada je narod odlučio da više ne želi vladavinu kraljeva i kraljica. Jedan od revolucionarnih sloganova Francuske revolucije bio je „Sloboda, jednakost i bratstvo“, koji je kasnije postao francuski nacionalni moto.

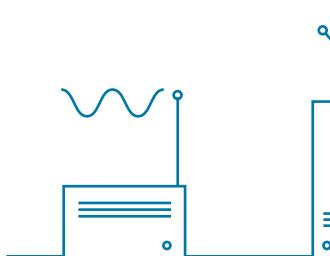

Prvi telefon izumeo je Škotlandjanin Aleksandar Grejem Bel. Danas se u Evropi proizvode najsavremeniji mobilni telefoni.

Savremeno doba

(Od oko 1880. godine do danas)

Drugi evropski pronalasci iz 19. i 20. veka pomogli su da se stvari stvoriti svet koji mi danas poznajemo. Na primer:

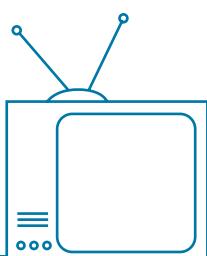
1886. Motor na benzin

1901. Prve radio poruke

1909. Bakelit, prvi plastični materijal

1912. Neonsko osvetljenje

1920-ih Televizija i autoput

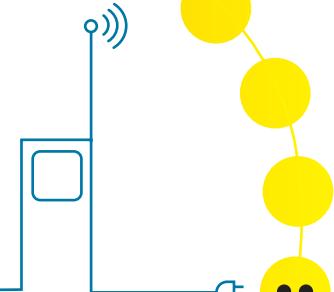
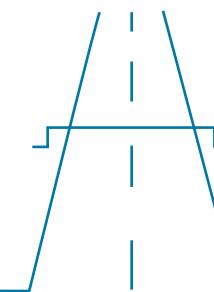
1935. Radar i hemijska olovka

1937. Instant kafa

1939. Prvi mlazni avion

1940-ih Prvi kompjuter

1980-ih Svetska internet mreža

Danas otprilike četvrtina zaposlenih u Evropi proizvodi stvari potrebne savremenom svetu: hranu i piće, mobilne telefone i kompjutere, odeću i nameštaj, mašine za pranje veša i televizore, automobile, autobuse i kamione i još mnogo toga.

U Evropi, otprilike sedam od deset radnika obavlja uslužne poslove. Drugim rečima, oni rade u prodavnicama i poštama, bankama i osiguravajućim društvima, hotelima i restoranima, bolnicama i školama itd. – prodaju stvari ili pružaju usluge potrebne ljudima.

Izvlačenje pouka iz prošlosti

Nažalost, priča o Evropi nije samo priča o velikim dostignućima na koja možemo da budemo ponosni. Ima mnogo stvari kojih treba da se stidimo. Tokom vekova, evropski narodi vodili su stravične ratove između sebe. Ti ratovi su se obično vodili zbog moći, imovine ili religije.

Evropski kolonisti ubili su milione stanovnika drugih kontinenata — u borbi, mučenjem ili nemernim širenjem bolesti koje su doneli sa sobom iz Evrope. Evropljani su takođe odveli u ropstvo milione Afrikanaca.

Iz ovih strašnih nedela moramo da izvučemo pouke. Evropska trgovina robljem ukinuta je u 19. veku. Kolonije su se izborile za slobodu u 20. veku i mir je konačno stigao u Evropu.

Da biste otkrili kako, pročitajte poglavlje „Priča o Evropskoj uniji: spajanje porodice“.

Rat...

Na nesreću svih nas, bilo je mnogo svađa u evropskoj porodici. One su često izbijale oko toga ko će voditi neku državu ili koja država poseduje koji deo teritorije. Ponekad je neki vladar želeo da stekne veću moć pokoravanjem svojih suseda ili da dokaže da je njegov narod jači i bolji od drugih naroda.

Iz jednog ili drugog razloga, u Evropi su se stotinama godina vodili ratovi. U 20. veku, dva velika rata su započela na ovom kontinentu, ali su se proširila i zahvatila države iz celog sveta. Zbog toga se zovu „svetski ratovi“. U njima su stradali milioni ljudi, a razrušena Evropa je zapala u siromaštvo.

Može li se nešto učiniti da bi se sprečilo ponavljanje ovakvih nesreća? Da li će Evropljani ikada naučiti da sednu za sto i razgovaraju o problemima, a ne da se sukobljavaju?

Odgovor je potvrđan, a na koji način je to zaista moguće, govorimo u našem sledećem poglavljju – u priči o Evropskoj uniji.

...i mir

Mi, Evropljani, pripadamo različitim državama i imamo različite jezike, tradicije, običaje i verovanja. Pa ipak, kao velika porodica, pripadamo jedni drugima iz više razloga.

Ovo su neki od njih.

- > Delimo isti kontinent već hiljadama godina.
- > Naši jezici su međusobno srodni.
- > U svakoj državi ima mnogo potomaka stanovnika drugih država.
- > Neke naše tradicije, običaji i praznici imaju isto poreklo.
- > Uživamo u izvrsnoj muzici i umetnosti, u mnogim pozorišnim komadima i pričama koje su nam svima kroz vekove podarili ljudi iz čitave Evrope.
- > Skoro svako u Evropi veruje u vrednosti kao što su poštovanje, dobrosusedski odnosi, sloboda ličnog mišljenja, uzajamno poštovanje i briga o ljudima kojima je pomoć potrebna.
- > Mi uživamo u onome što je drugačije i svojstveno samo našoj državi i regionu, ali takođe uživamo i u svemu onom zajedničkom što kao Evropljani imamo.

Priča o Evropskoj uniji

Drugi Svetski rat se završio 1945. godine. To je bilo vreme besomučnog razaranja i ubijanja, a započeto je u Evropi. Šta bi lideri evropskih država mogli da učine da se ovakve stravične stvari više nikada ne ponove? Potreban im je veoma dobar plan, nešto što nikad ranije nije oprobano.

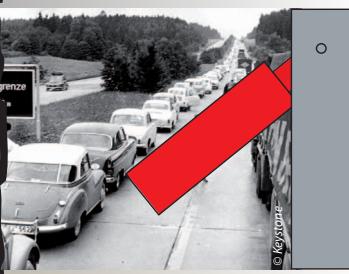
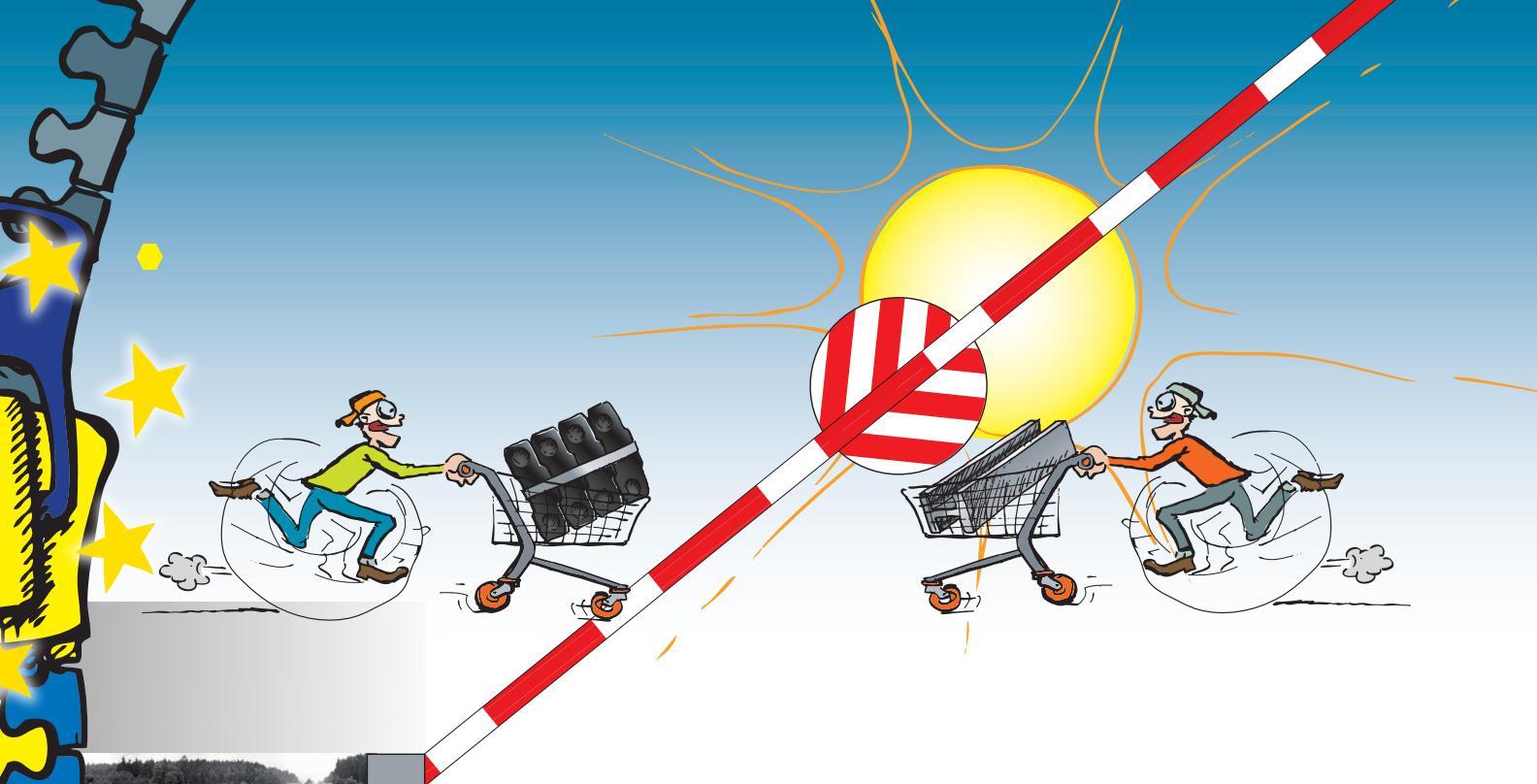
Potpuno nova ideja

Francuz po imenu Žan Mone mnogo je razmišljao o svemu tome. Shvatio je da postoje dve stvari koje su potrebne jednoj državi da bi uopšte mogla da započne rat: gvožđe za proizvodnju čelika (za pravljenje tenkova, oružja, bombi itd.) i ugalj da bi se obezbedila energija za fabrike i železnice. Evropa je imala puno rudnika uglja i čelika i zato su evropske zemlje lako mogle da proizvedu oružje i krenu u rat.

Tako je Žan Mone došao do jedne smeće ideje. Ideja se sastojala u tome da Francuska i Nemačka, a možda i druge evropske zemlje, ne bi trebalo više samostalno da upravljaju svojom industrijom uglja i čelika. Poslove u toj vrsti industrije treba da vode ljudi iz svih država koje proizvode ugalj i čelik, tako što bi se udružili i zajedno donosili odluke. Na taj način, ratovi među njima bili bi nemogući!

Žan Mone je bio uveren da bi njegov plan zaista mogao da uspe samo kad bi evropski lideri bili voljni da ga isprobaju. Razgovarao je o tome sa svojim prijateljem Robertom Šumanom, tadašnjim ministrom u vladi Francuske. Robert Šuman je podržao tu ideju i obelodanio ju je u jednom izuzetno važnom govoru 9. maja 1950.

Taj govor je ubedio ne samo francuske i nemačke lidere već i lidere Belgije, Italije, Luksemburga i Holandije. Svi oni su odlučili da ujedine svoje industrije uglja i čelika i da osnuju udruženje koje su nazvali Evropska zajednica za ugalj i čelik (EZUČ). Cilj ove zajednice bio je održavanje mira u svetu i pomaganje u obnovi Europe iz ratnih ruševina. EZUČ je osnovana 1951. godine.

Dosađivanje na granici...
Ovakvi redovi nekada su bili
uobičajeni u Evropi.

Zajedničko tržište

Ovih šest država iz EZUČ je toliko dobro sarađivalo da su ubrzo odlučile da osnuju još jedno novo udruženje koje su nazvali Evropska ekonomска zajednica (EEZ). Ona je osnovana 1957. godine.

Određenje „ekonomski“ zajednica ukazuje na to „da se bavi ekonomijom“, odnosno novcem, poslovanjem, radnim mestima i trgovinom.

Jedna od glavnih ideja bila je da zemlje EEZ treba da dele „zajedničko tržište“, kako bi olakšale međusobnu trgovinu. Do tada, šleperi, vozovi i barže, koji su prevozili robu iz jedne države u drugu, uvek su morali da se zaustave na granici radi provere dokumenata i plaćanja carine. To je odugovlačilo proces i poskupljivalo robu iz inostranstva.

Cilj zajedničkog tržišta ovih zemalja bio je da se izbegnu ovakve kontrole, zadržavanja na granici i plaćanje carine, kao i da se omogući međusobna trgovina između zemalja članica kao da su jedna država.

Hrana i poljoprivreda

Drugi svetski rat je u velikoj meri otežao proizvodnju hrane u Evropi, kao i njen uvoz sa drugih kontinenata. Evropa se suočavala sa nestašicom hrane čak i početkom 50-ih godina prošlog veka. Zato je EEZ postigla dogovor da plaća svojim zemljoradnicima da proizvode veće količine hrane, što bi im omogućilo da zarade dovoljno za pristojan život.

Ovaj sporazum je nazvan „Zajednička poljoprivredna politika“. Sporazum je dao dobre rezultate. Zapravo, rezultati su bili toliko dobri da su poljoprivrednici na kraju proizvodili previše hrane pa je sam sporazum morao da se izmeni! Danas se na osnovu ovog sporazuma poljoprivrednicima plaća da tokom proizvodnje hrane vode računa i o prirodnoj okolini.

Od EEZ do Evropske unije

Zajedničko tržište je ubrzo olakšalo život ljudima u EEZ.

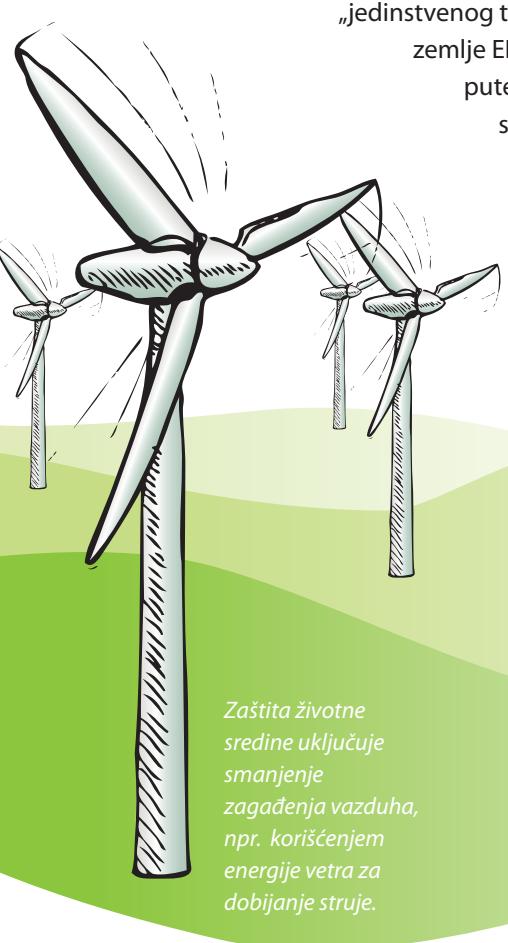
Imali su više novca za trošenje, više hrane i veći izbor robe u prodavnicama. Susedne zemlje su to videle i 60-ih godina prošlog veka neke od njih su poželete da se pridruže zajednici.

Posle dugogodišnjih pregovora, 1973. godine Velika Britanija, Danska i Irska pridružile su se EEZ. Grčka se pridružila 1981. godine, a Portugalija i Španija 1986. Godine 1995. članovi te zajednice postale su i Austrija, Finska i Švedska.

Tada je zajednica imala 15 članica.

U tom periodu zajednica se menjala. Do kraja 1992. godine završila je formiranje

„jedinstvenog tržišta“ (kako su ga nazvali) i još mnogo toga. Na primer, zemlje EEZ saradivale su na zaštiti životne sredine i izgradnji boljih puteva i železnice u celoj Evropi. Bogatije države pomagale su siromašnijim u izgradnji puteva i u realizaciji ostalih važnih projekata.

Kao olakšicu putnicima, većina zemalja EEZ ukinula je pasošku kontrolu na zajedničkim granicama. Državljanin jedne od zemalja članica mogao je da ode da živi i radi u bilo kojo drugoj članici zajednice. Vlade država su razmatrale i druge ideje, na primer, kako da policije različitih zemalja pomognu jedna drugoj u hvatanju kriminalaca, krijumčara droge i terorista.

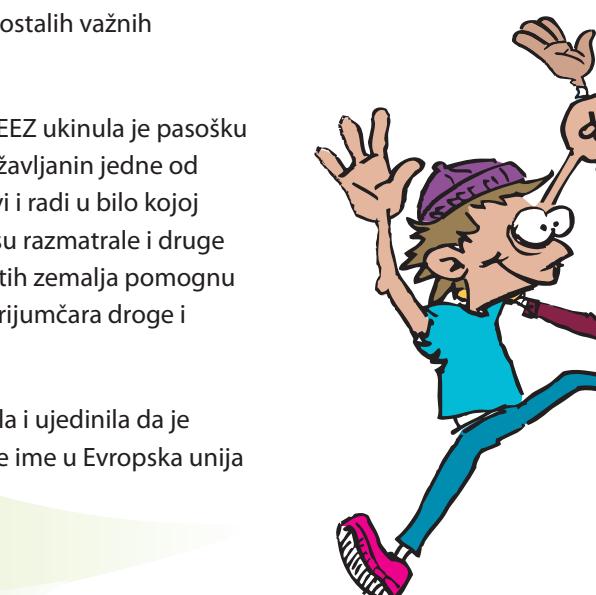
Ukratko, zajednica se već toliko izmenila i ujedinila da je 1992. godine odlučila da promeni svoje ime u Evropska unija (EU).

Pridruživanje zajednici. Na ovoj slici, Grčka potpisuje članstvo.

Zaštita životne sredine uključuje smanjenje zagađenja vazduha, npr. korišćenjem energije veta za dobijanje struje.

Policajac i njegov pas proveravaju ima li u prtljagu droge.

Spajanje porodice

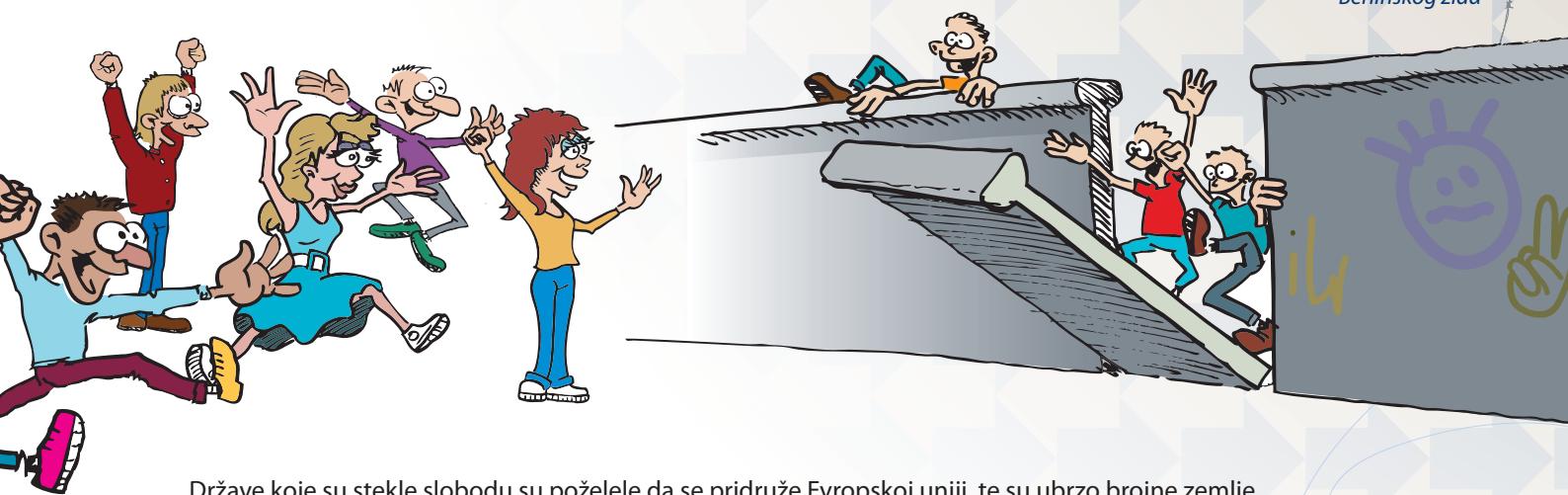
U međuvremenu van granica EU odigravali su se značajni događaji. Godinama su istočni i zapadni delovi Evrope bili razdvojeni. Lideri istočnih država verovali su u sistem upravljanja zvani „komunizam“. U tom sistemu se teško živilo, ljudima je gušena sloboda i mnogi koji su se usprotivili režimu bivali su kažnjavani zatvorima.

Kako je sve više ljudi bežalo sa istoka na zapad, istočni lideri su se pribjavali većih posledica. Da bi sprečili ljudi da napuštaju svoju zemlju, počeli su da podižu visoke ograde i zidove, poput Berlinskog zida. Mnogi koji su pokušali da pređu granicu bez dozvole su ubijeni. Podela između istoka i zapada bila je toliko jaka da su je često opisivali kao „gvozdenu zavesu“.

Godine 1989. podela i neslaganje su okončani. Berlinski zid je srušen i "gvozdena zavesa" je nestala. Stanovništvo zemalja centralne i istočne Evrope izabralo je nove vlade koje su napustile stari strogi komunistički sistem.

Konačno su bili slobodni! Tada je nastalo pravo slavlje.

1989. godine, rušenje
Berlinskog zida

Države koje su stekle slobodu su poželete da se pridruže Evropskoj uniji, te su ubrzo brojne zemlje kandidati stale u red za članstvo u EU.

Da bi zemlja postala članica EU, mora da ima razvijenu privredu. Takođe mora da bude demokratska, tj. da njeni državlјani imaju slobodu prilikom biranja vlasti. Isto tako mora da poštuje ljudska prava. Ljudska prava uključuju pravo na izražavanje ličnog mišljenja, pravo da se ne ide u zatvor bez pravičnog suđenja, pravo na zaštitu od zlostavljanja i mnoga druga važna prava.

Bivše komunističke zemlje vredno su radile na ispunjavanju ovih uslova i nekoliko godina kasnije osam država je bilo spremno: Češka Republika, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Poljska, Slovačka i Slovenija.

One su pristupile EU 1. maja 2004. zajedno sa još dve mediteranske ostrvske zemlje – sa Kiprom i Maltom. Bugarska i Rumunija, takođe bivše komunističke zemlje, postale su članice 1. januara 2007. Hrvatska je pristupila 1. jula 2013, čime je ukupan broj zemalja članica EU porastao na 28.

Nikada ranije nije se dogodilo da toliko zemalja pristupi EU za tako kratko vreme. To je pravo „spajanje porodice“ zahvaljujući kojem su se ujedinili istočni, centralni i zapadni delovi Evrope.

Šta radi EU

EU se trudi da poboljša život na svaki mogući način.

Ovde su navedeni neki primeri.

© Javier Llorente / Van Raaphorst

© Harald Reiss / Pixelio

© SXC

Zagađenje ne zna za granice,
pa evropske zemlje rade
zajedno kako bi zaštitile
životnu sredinu.

Evro se koristi
u mnogim
zemljama EU.

Studenti iz različitih zemalja
studiraju zajedno uz pomoć
EU.

Promena klime i životna sredina

Životna sredina pripada svima, tako da sve zemlje moraju da sarađuju da bi je zaštiti. EU ima propise o sprečavanju zagađenja i zaštiti, na primer divljih ptica. Ovi propisi važe u svim zemljama EU i njihove vlade moraju da obezbede poštovanje tih propisa.

Promena klime, poznata kao globalno zagrevanje, predstavlja još jedan problem koji države ne mogu same da reše. Zemlje EU su se zato dogovorile da zajednički rade na smanjenju nivoa emisije gasova koji štetno utiču na atmosferu i izazivaju globalno zagrevanje. EU takođe podstiče druge zemlje da urade to isto.

Evro

Nekada je svaka država u Evropi imala sopstveni novac ili valutu. Sada postoji samo jedna valuta, evro, koju mogu da koriste sve zemlje članice EU ako su za to spremne. Korišćenje jedne valute olakšava poslovanje, putovanje i kupovinu u čitavoj EU jer nema potrebe da se vrši zamena iz jedne valute u drugu. Takođe doprinosi stabilnosti privrede u doba krize. Danas 19 zemalja članica EU koristi evro kao svoju valutu.

Ako uporedite kovanice evra, videćete da jedna njihova strana određenim simbolima, slikama predstavlja državu u kojoj su te kovanice napravljene. Druga strana je ista za sve države.

Sloboda!

Građani Evropske unije mogu slobodno da žive, rade i da se školuju u bilo kojoj zemlji EU. Unija čini sve da pojednostavi preseljenje iz jedne države u drugu. Tako pri prelasku granice između većine zemalja EU više ne morate da pokazujete pasoš. Pored toga, EU podstiče studente i mlade ljude da provedu neko vreme na studijama ili da budu na praksi u nekoj drugoj evropskoj državi.

Obučavanje ljudi za nove poslove veoma je važno.

EU pomaže finansiranje novih puteva.

EU šalje hranu onima kojima je potrebna.

Poslovi

Ljudima je stalo da se bave poslovima koje vole i da ih dobro obavljaju. Deo novca od njihove zarade namenjuje se bolnicama i školama, kao i brizi o stariim licima. Otuda EU nastoji da stvori nova i bolja radna mesta za svakoga ko je sposoban za rad. Ona pomaže ljudima da započnu nove preduzetničke poslove i obezbeđuje novac za obučavanje ljudi da se bave novim poslovima.

Pomoći ugroženim regionima

Nisu u svim delovima Europe uslovi za život podjednako dobri. U nekim područjima nema dovoljno posla za građane jer su rudnici i fabrike zatvoreni. U nekim oblastima je teško baviti se poljoprivredom zbog klime ili je trgovina otežana zato što nema puteva i železnica.

EU rešava ove probleme tako što prikuplja novac od svih zemalja članica da pomogne ugroženim regionima. Na primer, ona pomaže u finansiranju izgradnje novih puteva i železnica. EU takođe pomaže privredi u otvaranju novih radnih mesta.

Pomoći siromašnim zemljama

U mnogim zemljama širom sveta ljudi umiru ili žive teško zbog ratova, bolesti ili prirodnih katastrofa, kao što su zemljotresi, suše i poplave. Te zemlje često nemaju dovoljno novca da izgrade škole i bolnice, puteve i kuće koje su potrebne stanovništvu.

EU daje novac tim zemljama i šalje nastavnike, lekare, inženjere i druge stručnjake da pomognu u poboljšanju uslova života. Pored toga, EU kupuje razne proizvode iz tih zemalja bez naplaćivanja carine. Na taj način siromašne zemlje zarađuju više novca.

Evropska zastava

Mir

Evropska unija je doprinela razvijanju prijateljskih odnosa među evropskim zemljama. Naravno, one se ne slažu uvek u svemu, ali umesto da se sukobljavaju, njihovi lideri dogovorom rešavaju nesuglasice.

Tako je san Žana Monea i Roberta Šumana postao java.

EU je donela mir svojim članicama. Ona radi na stvaranju trajnog mira kako među susednim zemljama, tako i na globalnom nivou.

Do sada smo govorili samo o nekim aktivnostima EU, ali postoji još mnogo toga. U stvari, članstvo u Evropskoj uniji znači promenu gotovo svih aspekata života. Postavlja se pitanje: Šta bi sve EU trebalo da radi, a šta ne? O tome treba da odluče građani EU. Kako mi možemo u ovome da učestvujemo, saznaćete u sledećem poglavlju.

Evropa ima svoju zastavu i himnu — „Odu radosti“ iz Betovenove Devete simfonije. Reči Ode su u originalu na nemačkom, ali za potrebe evropske himne izvodi se samo muzika, bez teksta. Možete je čuti preko interneta:

europa.eu/european-union/about-eu/symbols/anthem_en

Evropska unija i njeni susedi

► Povežite zemlje i njihove glavne gradove.

- 1** Brisel
 - 2** Sofija
 - 3** Prag
 - 4** Kopenhagen
 - 5** Berlin
 - 6** Talin
 - 7** Dablin
 - 8** Atina
 - 9** Madrid
 - 10** Pariz
 - 11** Zagreb
 - 12** Rim
 - 13** Nikozija
 - 14** Riga
 - 15** Vilnus
 - 16** Luksemburg
 - 17** Budimpešta
 - 18** La Valeta
 - 19** Amsterdam
 - 20** Beč
 - 21** Varšava
 - 22** Lisabon
 - 23** Bukurešt
 - 24** Ljubljana
 - 25** Bratislava
 - 26** Helsinki
 - 27** Stokholm
 - 28** London

Legenda:

Obojene države su članice Evropske unije (EU).

Države osećene crtama pastoje da pristupe EU.

Ostale države, uključujući one o kruqovima, jesu susedi EU.

Tačke pokazuju glavne

Vatikan se nalazi u Rimu

Neka ostrva i druge teritorije koje pripadaju Francuskoj, Portugaliji i Španiji deo su EU. Međutim, nalaze se daleko od evropskog kopna, pa smo ih prikazali odvojeno, u gornjem desnom uglu.

(*) Ova oznaka ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom SBUN 1244 i Mišljenjem MSP o proglašenoj nezavisnosti Kosova.

Ovo su neke od znamenitosti Evrope:

- 1 Atomijum, Brisel, Belgija
- 2 Stounhendž, Viltšir, Velika Britanija
- 3 Kraljevski manastir San Lorencu del Eskorijal, Madrid, Španija
- 4 Partenon, Atina, Grčka
- 5 zgrada Parlamenta, Budimpešta, Mađarska
- 6 Ajfelova kula, Pariz, Francuska
- 7 vetrenjače, Holandija
- 8 Karlov most, Prag, Češka Republika
- 9 kip Mala sirena, Kopenhagen, Danska
- 10 Crkva sv. Nikole, Sofija, Bugarska
- 11 katedrala Sagrada familija, Barselona, Španija
- 12 Koloseum, Rim, Italija
- 13 Brandenburška kapija, Berlin, Nemačka

Možete li da ih pronađete na mapi?

Pogledajte prethodnu stranicu koja vam može biti od pomoći.

Zemlje Evropske unije

Države su navedene po abecednom redu imena na izvornom jeziku ili jezicima (kao što je prikazano u zagradama).

(*) Puno ime ove države je

Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Severne

Irske, ali većina ljudi skraćeno je zove samo Velika Britanija, Ujedinjeno Kraljevstvo ili UK.

Podaci o broju stanovnika datiraju iz 2015. godine.

Izvor: Evrostat

Zastava	Država	Glavni grad	Broj stanovnika
	Belgija (Belgique/België)	Brisel (Bruxelles/Brussel)	11,2 miliona
	Bugarska (България/Bulgaria)	Sofija (София/Sofiya)	7,2 miliona
	Češka Republika (Česká republika)	Prag (Praha)	10,5 miliona
	Danska (Danmark)	Kopenhagen (København)	5,6 miliona
	Nemačka (Deutschland)	Berlin (Berlin)	81,1 miliona
	Estonija (Eesti)	Talin (Tallinn)	1,3 miliona
	Irska (Éire/Ireland)	Dablin (Baile Atha Cliath/Dublin)	4,6 miliona
	Grčka (Ελλάδα/Elláda)	Atina (Αθήνα/Athina)	10,8 miliona
	Španija (España)	Madrid (Madrid)	46,4 miliona
	Francuska (France)	Pariz (Paris)	66,3 miliona
	Hrvatska (Croatia)	Zagreb (Zagreb)	4,2 miliona
	Italija (Italia)	Rim (Roma)	60,8 miliona
	Kipar (Кύπρος/Kypros) (Kibris)	Nikozija (Λευκωσία/Lefkosia) (Lefkoşa)	0,8 miliona
	Letonija (Latvija)	Riga (Rīga)	1,9 miliona
	Litvanija (Lietuva)	Vilnus (Vilnius)	2,9 miliona
	Luksemburg (Luxemburg)	Luksemburg (Luxemburg)	0,5 miliona
	Mađarska (Magyarország)	Budimpešta (Budapest)	9,9 miliona
	Malta (Malta)	La Valeta (Valletta)	0,4 miliona
	Holandija (Nederland)	Amsterdam (Amsterdam)	16,9 miliona
	Austrija (Österreich)	Beč (Wien)	8,6 miliona
	Poljska (Połska)	Varšava (Warszawa)	38 miliona
	Portugalija (Portugal)	Lisabon (Lisboa)	10,4 miliona
	Rumunija (România)	Bukurešt (Bucureşti)	19,8 miliona
	Slovenija (Slovenija)	Ljubljana (Ljubljana)	2,1 miliona
	Slovačka (Slovensko)	Bratislava (Bratislava)	5,4 miliona
	Finska (Suomi/Finland)	Helsinki (Helsinki/Helsingfors)	5,4 miliona
	Švedska (Sverige)	Stokholm (Stockholm)	9,7 miliona
	Velika Britanija (*) (United Kingdom)	London (London)	64,7 miliona

Kviz „Istražimo Evropu!“

(Napomena: Odgovore na sva pitanja možete pronaći u ovoj knjizi)

1. Koliko ima kontinenata?
2. Koja dva grada povezuje tunel ispod Lamanša?
3. Kako zovemo pojavu da se ptice s jeseni sele na jug kako bi proveli zimu u toplijim krajevima?
4. Kako se u poljoprivredi naziva zalivanje polja vodom iz zemlje ili reka?
5. Navedi jednu vrstu morskih životinja koje se mogu uzgajati u veštačkim uslovima.
6. Šta znači „demokratija“?
7. Kako se naziva materijal korišćen za pogon parne mašine koji je doveo do revolucije u industriji?
8. Koji istorijski događaj se odigrao 1789. godine?
9. U kojoj deceniji 20. veka je napravljen kompjuter?
10. Koliko zemalja članica Evropske unije koristi evro kao svoju valutu?
11. Gde se nalazi sedište Suda pravde?
12. Koliko često se održavaju izbori za Evropski parlament?

Ukoliko želite da igrate igre, da proveravate svoje znanje, da i dalje istražujete Evropu – posetite sajt: europa.eu/europago/explore

Ministri iz svih vlada zemalja članica sastaju se radi donošenja zakona EU.

Kako EU donosi odluke

Kao što možete prepostaviti, da bi Evropska unija dobro funkcionsala, potrebno je da veliki broj ljudi uloži mnogo truda. Ko obavlja taj posao?

Evropska komisija

U Briselu se svake srede sastaje grupa žena i muškaraca (po jedno iz svake zemlje EU), gde razmatraju šta sledeće treba da se uradi. Ove ljudi predlažu vlade njihovih zemalja, a izbor odobrava Evropski parlament.

Oni se nazivaju „komesari“ i svi zajedno čine Evropsku komisiju. Njihov posao je da osmisle šta je najbolje za EU kao celinu, kao i da predlože nove zakone. Zakone predlaže Evropska komisija, a usvajaju ih Evropski parlament i Evropski savet.

Komesarima u radu pomažu različiti stručnjaci, pravnici, sekretari, prevodioци itd. Svi oni obavljaju svakodnevne poslove u Evropskoj uniji.

Evropski parlament

Evropski parlament predstavlja sve građane EU. On zaseda svakog meseca u gradu Strazburu u Francuskoj. Na ovim sastancima se posle rasprave donose novi zakoni koje je predložila Evropska komisija.

Evropski parlament ima 751 poslanika. Oni se biraju na svakih pet godina na izborima na kojima pravo glasa imaju svi punoletni građani EU. Izborom poslanika građani dobijaju mogućnost da razgovaraju sa njim i da se čuje i njihov glas u Evropskom parlamentu.

Evropski savet

Evropski savet redovno okuplja lidera EU na sastancima visokog ranga kako bi razgovarali o tekućim problemima i napravili strategiju za Evropu. Oni ne formulišu nove zakone, niti razgovaraju detaljno o problemima.

Savet Evropske unije

O novim zakonima EU raspravljuje ne samo poslanici Evropskog parlamenta već i ministri vlada svih zemalja članica EU. Sastanak ministara naziva se Savet Evropske unije.

Savet prvo razmatra predlog, a zatim o njemu glasa. Postoje pravila o tome koliko glasova svaka zemlja ima i koliko je glasova potrebno da bi se zakon usvojio. U nekim slučajevima, pravilo je da Savet mora da ima absolutnu saglasnost.

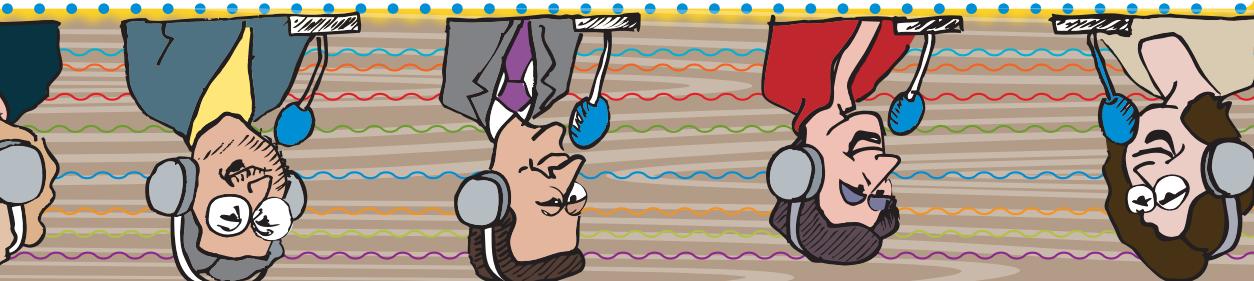
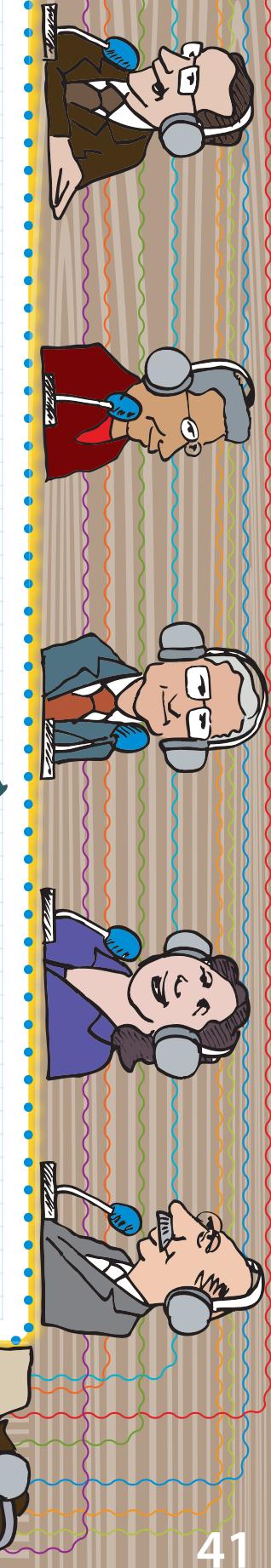
Kada Savet i Parlament usvoje novi zakon, zemlje članice EU obavezne su da ga poštaju.

Sud pravde

Ako neka država ne primenjuje zakon dosledno, Evropska komisija je upozorava i može da podnese žalbu protiv nje Sudu pravde u Luksemburgu. Zadatak Suda je da obezbedi da se zakoni EU poštuju i primenjuju svuda na isti način. Sud ima po jednog sudiju iz svake zemlje članice EU.

Postoje i druge grupe (komiteti eksperata itd.) koje su uključene u donošenje odluka u EU, jer je vrlo važno da odluke budu ispravne.

Sutrašnjica...

Jedan od izazova sa kojim se Evropa danas suočava jeste i taj kako mladim ljudima obezbediti posao i svetu budućnost. To nije lako, jer evropske kompanije moraju biti konkurentne kompanijama iz drugih delova sveta koje isti posao obavljaju jeftinije.

Danas postoje i drugi veliki problemi koji se mogu rešiti samo zajedničkim radom svih zemalja u svetu, kao što su:

- > međunarodni kriminal i terorizam;
- > glad i siromaštvo;
- > zagađenje životne sredine i promena klime.

Evropska unija se bavi ovim problemima, ali nije uvek lako da se toliko različitih državnih vlada i Evropski parlament slože oko toga šta treba uraditi. Odmaže i to što su pravila za donošenje odluka u EU veoma složena.

Osim toga, mnogi stanovnici EU misle da glasanje za poslanika u parlamentu jednom u pet godina nije dovoljno da bi se uticalo na odluke koje se donose u Briselu ili u Strazburu.

...i dalje u budućnost

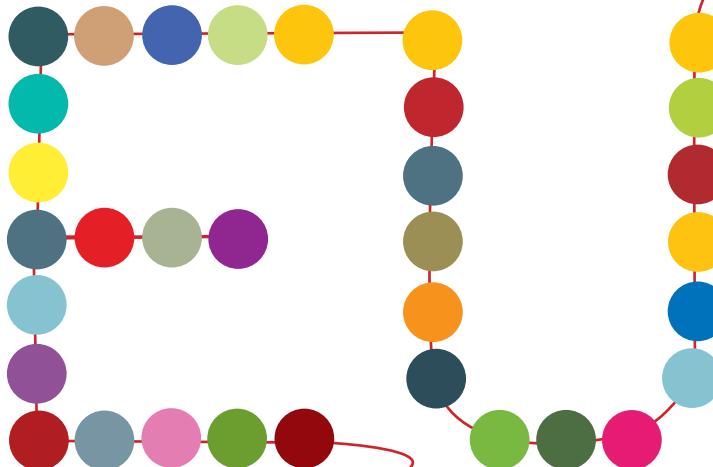
To znači da moramo da omogućimo svakom građaninu EU da učestvuje u odlukama koje donosi Evropska unija.

Kako to postići? Imate li neku dobru ideju? Koji su po vašem mišljenju najvažniji problemi kojima bi trebalo da se EU bavi i šta biste vi želeli da ona učini po tom pitanju?

Mogli biste porazgovarati o svojim idejama sa nastavnicima i drugovima iz razreda, a onda ih zabeležiti i poslati svom predstavniku u parlamentu. Podatke o vašem poslaniku i adresu na koju možete da mu se обратите, potražite na sledećoj internet stranici: europarl.europa.eu/

Takođe, možete se obratiti Evropskoj komisiji ili Evropskom parlamentu putem adresa koje se nalaze na kraju ove knjige, a možda čak i organizovati posetu vašeg razreda ovim institucijama.

Mi smo danas evropska deca, ali vrlo brzo ćemo postati odrasli Evropljani.

Odlučujmo o svojoj budućnosti zajedno!

Korisni linkovi

Za vas

Zašto ne biste proverili šta ste naučili o Evropi iz ove knjige i igrali onlajn igru „Istražimo Evropu!“?

Posetite:
europa.eu/kids-corner/explore_en

Dečji kutak

Možete otkriti mnoge zanimljivosti o svim zemljama članicama i naučiti još više o EU u Dečjem kutku. Tamo ćete naći mnogo igara i kvizova.

europa.eu/kids-corner

i za vašeg nastavnika

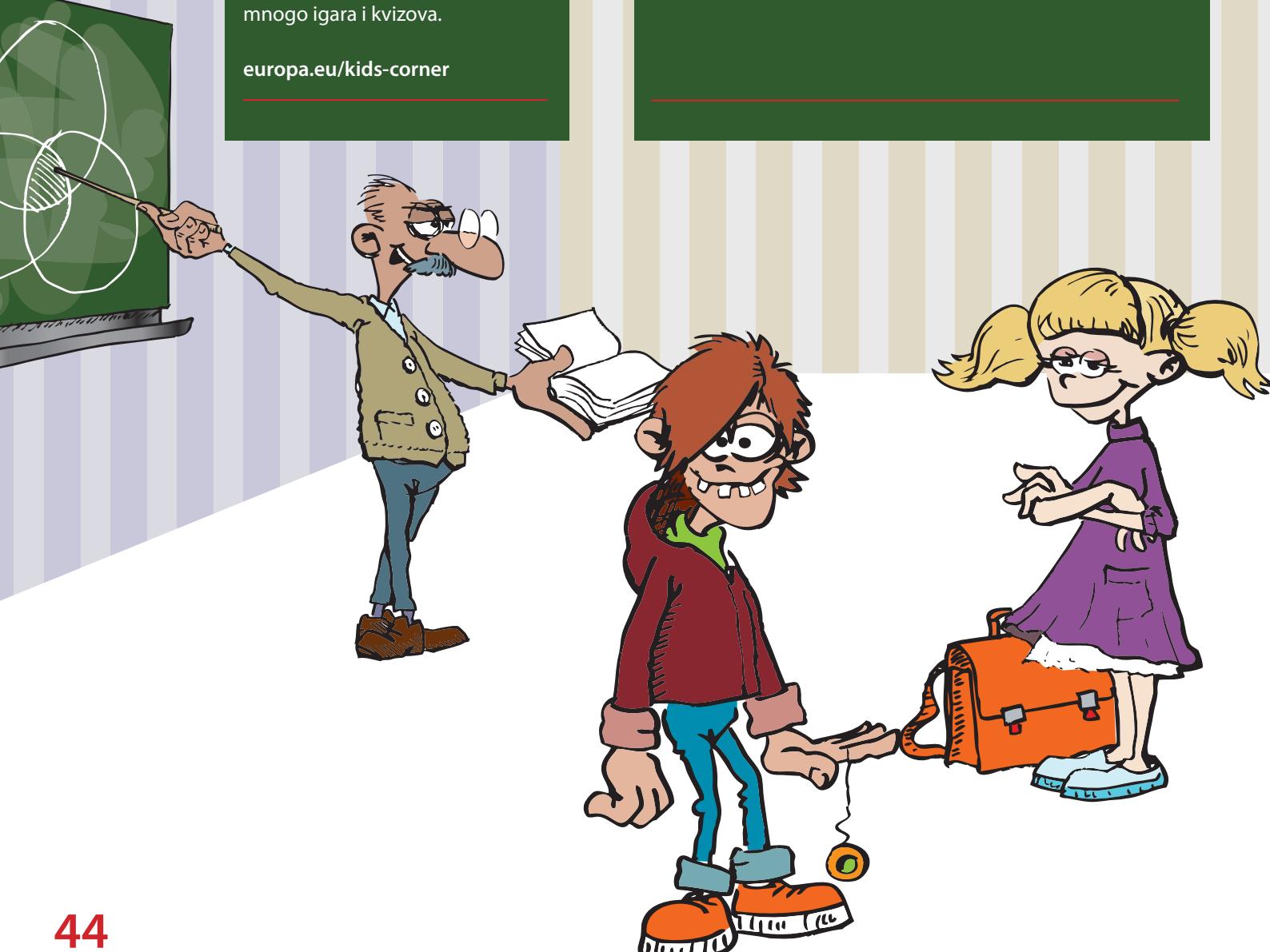
Kutak za nastavnike

EU onlajn kutak za nastavnike je mesto na kojem može da se pronađe raznovrstan nastavni materijal o EU

i njenoj politici. Materijal su izradile različite institucije EU i druge vladine i nevladine organizacije. Ako tražite inspiraciju za vaša predavanja ili uzbudljivo nastavno štivo o istoriji i kulturi Evrope, ili čak specifične teme poput klimatskih promena ili smanjenja potrošnje energije, korisne materijale o tome, prilagođene uzrastu učenika, možete pronaći na sledećoj internet adresi:

europa.eu/teachers-corner

Kako da stupite u kontakt sa EU

PUTEM INTERNETA

Informacije na svim zvaničnim jezicima Evropske unije dostupne su na internet stranici: europa.eu

LIČNO

Širom Evrope nalaze se stotine lokalnih Informacionih centara EU.

Adresu najbližeg centra možete pronaći na sledećoj internet stranici: europedirect.europa.eu

PUTEM TELEFONA ILI ELEKTRONSKЕ POŠTE

„Europe Direct“ je telefonska služba koja pruža odgovore na vaša pitanja o Evropskoj uniji. Službi se možete obratiti putem besplatne telefonske linije pozivom na **00 800 6 7 8 9 10 11** (pojedini mobilni operateri ne dozvoljavaju pristup besplatnim brojevima koji počinju na 00800 ili čak naplaćuju ove pozive). Za pozive izvan EU pozovite broj **+32 22999696** čije se pozivanje naplaćuje ili se javite putem elektronske pošte na adresu: europedirect.europa.eu

ČITAJTE O EVROPI

Od publikacija o EU razdvaja vas samo jedan klik. One se nalaze na internet stranici knjižare EU: bookshop.europa.eu

Za više informacija:

Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

Delegacija Evropske unije
u Republici Srbiji

Avenija 19a, Vladimira
Popovića 40/V,
11070 Novi Beograd, Srbija
Tel: 011 30 83 200
Fax: 011 30 83 201
E-mail: [delegation-serbia@
eeas.europa.eu](mailto:delegation-serbia@eeas.europa.eu)
Website: www.europa.rs
 @DavenportEUSrb

EU info centar Beograd

Kralja Milana 7, 11000
Beograd, Srbija
Tel: 011 40 45 400
E-mail: info@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
 EU info centar
 @EUICBG
 EUICBG

EU info kutak Novi Sad

Mihajla Pupina 17,
21000 Novi Sad,
Srbija
Tel: 021 45 16 25
E-mail: officens@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
 euipnovisad
 @EUinfoNS

EU info kutak Niš

Vožda Karađorđa 5, 18000 Niš,
Srbija
Tel: 018 241 561
E-mail: officens@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
 euipnis
 @EUinfoNis

EU u knjigama:

DIGITALNA
NARODNA
BIBLIOTEKA SRBIJE

Kolekcija Narodne biblioteke
Srbije sadrži publikacije koje su izdale Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije i partnerske organizacije, a koje pružaju informacije o različitim aspektima evropskih integracija, nastanku i razvoju EU, kao i odnosima Srbije i EU:
www.digitalna.nb.rs/sf/NBS/knjigeEU

EU u bibliotekama:

Publikacije i knjige o Evropskoj uniji na srpskom
jeziku možete naći u bibliotekama širom Srbije.
www.euinfo.rs/euteka

Istražujmo Evropu!

Evropa je izuzetan kontinent sa bogatom istorijom. Iznedrila je mnoge slavne svetske naučnike, pronalazače, umetnike, kompozitore, kao i popularne zabavljače i uspešne sportiste.

Vekovima su je potresali ratovi i podele. Međutim, u poslednjih 60 godina ili približno toliko, države ovog starog kontinenta počele su da se udružuju u miru, prijateljstvu i jedinstvu kako bi stvorile bolju Evropu i bolji svet uopšte. Ova knjiga za decu (uzrasta od 9 do 12 godina) priču o Evropi kazuje na jednostavan i jasan način. Knjiga obiluje zanimljivim činjenicama i slikovitim ilustracijama. Jezgrovito, sažeto i živopisno objašnjava šta je Evropska unija i kako ona funkcioniše.

Posetite internet stranicu: europa.eu/kids-corner

Tu ćete pronaći mnogo zabavnih kvizova i igara za proveru vašeg znanja!

Zabavljajte se istražujući!

